

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ АПГРЕЙД: САМООЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Збірка діагностичних матеріалів

Київ – 2024

Матеріали цієї публікації можуть використовуватися за умови такого покликання:

Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г.Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О.Федоренко; за заг.ред. І.Новик. Київ: УІРО, 2024. 102 с.

**Рекомендовано до використання
рішенням Методичної ради Державної установи «Український
інститут розвитку освіти»
(протокол №2 від 08 жовтня 2024 року)**

Авторський колектив:

Борисенко Юлія, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Венгловська Олена, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти», кандидат педагогічних наук

Гладкова Ганна, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Новик Ірина, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти», кандидат педагогічних наук

Стягунова Ольга, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти», кандидат педагогічних наук

Федоренко Оксана, перший заступник директора державної установи «Український інститут розвитку освіти», кандидат педагогічних наук

Рецензенти:

Грабовська Тетяна, заступник директора з навчально-методичної роботи та моніторингу якості освіти Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Власенко Дмитро, директор школи I-III ступенів №217 Дарницького району, м.Києва

Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності : збірник діагностичних матеріалів / [Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О.Стягунова, О.Федоренко]; за заг. ред. І. Новик. Київ : УІРО, 2024. 102 с.

У збірці подано діагностичні інструменти: серії анкет і практичні кейси, які допоможуть педагогічним працівникам здійснити самоаналіз рівня сформованості компетентностей, що необхідні для професійної діяльності. Зміст посібника розроблено відповідно до вимог оновленого Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН від 29.08.2024 № 1225. Видання спрямоване на підтримку педагогів у процесі їхнього безперервного професійного самовдосконалення.

Матеріали збірки призначені педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, інтернам, супервізантам, здобувачам вищої освіти педагогічних спеціальностей, які прагнуть оцінити свої знання, навички та досвід, здійснити аналіз власної професійної діяльності, розробити індивідуальну траєкторію професійного розвитку та визначити напрями подальшого фахового зростання.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

Як працювати з анкетами самооцінювання

Анкети самооцінювання сформованості компетентностей

- A1. Мовно-комунікативна компетентність
- A2. Предметно-методична компетентність
- A3. Інформаційно-цифрова компетентність
- B1. Психологічна компетентність
- B2. Емоційно-етична компетентність
- B3. Компетентність педагогічного партнерства
- V1. Інклюзивна компетентність
- V2. Здоров'язберезувальна компетентність
- G1. Прогностична компетентність
- G2. Організаційна компетентність
- G3. Оцінювально-аналітична компетентність
- D1. Здатність до навчання впродовж життя

Практичні кейси

- A1. Мовно-комунікативна компетентність
- A2. Предметно-методична компетентність
- A3. Інформаційно-цифрова компетентність
- B1. Психологічна компетентність
- B2. Емоційно-етична компетентність
- B3. Компетентність педагогічного партнерства
- V1. Інклюзивна компетентність
- V2. Здоров'язберезувальна компетентність
- G1. Прогностична компетентність

Г2. Організаційна компетентність

Г3. Оцінювально-аналітична компетентність

Д1. Здатність до навчання впродовж життя

Перевір себе

Індивідуальна траєкторія професійного розвитку

Планування професійного вдосконалення

ПЕРЕДМОВА

Чому самооцінювання важливе для педагогів, або чому ми створили цей посібник

Професія педагога є ключовою для розвитку суспільства. Саме ви виховуєте та готуєте до життя молоде покоління. Педагогічна діяльність вимагає не лише знань та навичок, але й постійного самовдосконалення та оцінювання власних компетентностей, що є основою професійної діяльності.

Щоб стати успішним учителем, необхідно вміти аналізувати свою роботу, вдосконалювати навички та розвивати професійні якості. Самооцінювання є важливим інструментом для розвитку компетентностей і, відповідно, формування власного шляху професійного становлення та вибудовування індивідуальної траєкторії особистісно-професійного розвитку.

Процес самооцінювання допоможе вам визначати здатності, ідентифікувати компетентності, де потрібні додаткові знання чи вміння. Це стимулюватиме вас до професійного розвитку через підвищення кваліфікації, супервізію, долучення до професійної спільноти педагогів та інше. Поряд із цим самооцінювання сприяє розвитку самосвідомості та здатності до саморегуляції. Педагоги, які застосовують самооцінювання, краще розуміють свої емоції, мотивацію та поведінку, що слугує ефективнішому управлінню класом, комунікації з усіма учасниками освітнього процесу тощо.

Самооцінювання дасть вам змогу здійснити рефлексію, а це є важливим доповненням до зовнішнього оцінювання і зворотного зв'язку від колег, здобувачів освіти, керівництва, батьків учнів/учениць. Завдяки самооцінюванню ви зможете критично оцінити свою роботу та визначати свої сильні сторони і ті, що варто удосконалити.

Пам'ятайте, що самооцінювання є ключовим елементом професійного зростання та досягнення успіху у сфері освіти. Через власне бажання вдосконалюватися та постійно підвищувати свій рівень компетентностей, ви стаєте не лише кращим педагогом, а і справжнім освітнім лідером. Педагоги, які регулярно практикують самооцінювання, демонструють високий рівень відповідальності (за свої дії та їхній вплив на здобувачів освіти і колег) та професійної етики.

У цьому посібнику ви знайдете інструменти для проведення самооцінювання та планування професійного розвитку відповідно до всіх компетентностей, визначених у Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (далі – Професійний стандарт), затвердженого наказом МОН від 29.08.2024 №1225. Звертаємо увагу, що трактування термінів усіх компетентностей подано в авторській інтерпретації відповідно до здатностей, визначених у Професійному стандарті.

Розроблений інструментарій допоможе вам:

- оцінити свої сильні та слабкі сторони у професійній діяльності;
- визначити основні потреби щодо професійного розвитку;
- спланувати індивідуальну траєкторію подальшого професійного розвитку;
- зберегти мотивацію щодо безперервного професійного самовдосконалення;
- підвищити власну самооцінку.

Аби підтримати кожного і кожна з вас у регулярному практикуванні самооцінювання, мотивувати ставити перед собою нові цілі та визначати шляхи їх досягнення, ми розробили цей посібник. З його допомогою ви будете ставати більш усвідомленими, відповідальними та ефективними у своїй професійній діяльності. Ми прагнемо, аби кожен із вас самостійно формував індивідуальну траєкторію, у якій були б враховані саме ваші потреби у вдосконаленні тих чи інших компетентностей.

Нехай цей посібник стане надійним ресурсом у вашому професійному зростанні!

**З повагою
автори**

ЯК ПРАЦЮВАТИ З АНКЕТАМИ САМООЦІНЮВАННЯ

Для успішного фахового зростання та формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку пропонуємо взяти участь в експрес оцінюванні. Отримані результати допоможуть визначити рівень сформованості ваших компетентностей, що необхідні для професійної діяльності, та прийняти на його основі рішення щодо подальшого їх удосконалення.

Мета поданого інструменту полягає у тому, щоб допомогти вам обміркувати свою педагогічну діяльність відповідно до вимог Професійного стандарту. Це можливо зробити, оцінивши практику своєї діяльності за серією тверджень. Точність отриманого результату залежатиме від того, чи надасте ви правдиві (об'єктивні) роздуми та відповіді щодо вашої педагогічної діяльності.

Відповідно до Професійного стандарту є 5 трудових функцій (А, Б, В, Г, Д), що охоплюють 12 компетентностей (А1., А2., т.д.). Складовими кожної компетентності є здатності (А1.1., А1.2., і т.д.), знання (А1.1.31., А1.1.32., т.д.), уміння та навички (А1.1.У1., А1.1.У2., т.д.), комунікація (А1.1.К1., т.д.), відповідальність і автономія (А1.1.В.1., т.д.). Формулювання всіх тверджень, що подані в анкетах самооцінювання, сформульовано на основі змісту оновленого Професійного стандарту.

У таблиці 1 подаємо узагальнену інформацію щодо змісту діагностичного інструментарію.

Узагальнена інформація щодо змісту діагностичного інструментарію

Трудові функції	Компетентності	Зони фокусування діагностичного інструменту
А. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)	А1. Мовно-комунікативна компетентність	А1.1. – А1.4.
	А2. Предметно-методична компетентність	А2.1. – А2.5.
	А3. Інформаційно-цифрова компетентність	А3.1. – А3.3.
Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу	Б1. Психологічна компетентність	Б1.1. – Б1.4.
	Б2. Емоційно-етична компетентність	Б2.1. – Б2.3.
	Б3. Компетентність педагогічного партнерства	Б3.1. – Б3.3.
В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища	В1. Інклюзивна компетентність	В1.1. – В1.3.
	В2. Здоров'язберезувальна компетентність	В2.1. – В2.5.
Г. Проведення освітнього процесу	Г1. Прогностична компетентність	Г1.1. – Г1.2.
	Г2. Організаційна компетентність	Г2.1. – Г2.3.
	Г3. Оцінювально-аналітична компетентність	Г3.1. – Г3.3.
Д. Безперервний професійний розвиток	Д1. Здатність до навчання впродовж життя	Д1.1. – Д1.3.

Кожна компетентність оцінюється за п'ятьма рівнями: *високий, вище середнього, середній, нижче середнього, низький*. Через рівні відображається ваш прогрес. Визначення рівня для кожної компетентності відбувається за результатами підрахунку набраних балів.

.....					
Сприяю	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5
Усього балів:	40				
Рівень розвитку компетентності:	Середній				

Отриманий результат необхідно зафіксувати у графіку рівня розвитку компетентностей, що необхідні для професійної діяльності.

Рівні	Високий												
	Вище середнього												
	Середній												
	Нижче середнього												
	Низький												
Компетентності	A1. Мовно-комунікативна	A2. Предметно-методична	A3. Інформаційно-цифрова	B1. Психологічна	B2. Емоційно-етична	B3. Компетентність педагогічного партнерства	B4. Інклюзивна	B5. Здоров'язабережувальна	G1. Прогностична	G2. Організаційна	G3. Оцінювально-аналітична	D1. Здатність до навчання впродовж життя	
Трудові функції	A. Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів)			Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу			В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища		Г. Проведення освітнього процесу			Д. Безперервний професійний розвиток	

Важливо фіксувати рівень розвитку для кожної компетентності

Згадаймо, що процес самооцінювання допомагає педагогам визначати їхні здатності, ідентифікувати компетентності, де потрібні додаткові знання чи вміння. Це має стимулювати вас до участі у професійному розвитку через підвищення кваліфікації, супервізію, долучення до професійної спільноти педагогів тощо.

Допомогти спланувати кроки для професійного розвитку за результатами самооцінювання можуть і центри професійного розвитку педагогічних працівників (далі – ЦПРПП) шляхом надання консультативної підтримки, розроблення індивідуальної траєкторії професійного розвитку та/або ресурсного забезпечення її реалізації.

Інтерпретація результатів

Для самооцінювання пропонуємо 12 анкет, кожна з яких містить по 10 тверджень для кожної компетентності, які відповідають Професійному стандарту (у сумі 120 тверджень).

Рівень сформованості компетентностей оцінюється за п'ятибальною шкалою. Прочитайте твердження та обведіть у відповідній колонці цифру, яка відповідає вашій думці та/або діям, де:

- 1 бал – **АБСОЛЮТНО НІ** (в усіх випадках без винятків)
- 2 бали – **НІ** (є поодинокі винятки)
- 3 бали – **ЧАСТКОВО** (у більшості випадків НІ)
- 4 бали – **ТАК** (у більшості випадків ТАК)
- 5 бали – **АБСОЛЮТНО ТАК** (в усіх випадках без винятків).

Рівень сформованості кожної компетентності визначається за сумою балів, які нараховуються у процесі самооцінювання.

Загальна сума балів, отриманих за результатами самооцінювання, встановлює відповідність між показником результату у балах та рівнем сформованості компетентності відповідно до п'ятирівневої шкали:

Високий (46–50 балів) – найбільша кількість балів. Компетентність сформована на найвищому рівні. Ви маєте високий рівень знань, умінь і навичок та впевнено їх впроваджуєте у свою професійну діяльність. Ви можете бути прикладом для колег і надавати їм методичну та/чи консультативну підтримку щодо розвитку тієї, чи іншої компетентності, виконувати роль педагога-наставника або

супервізора. Проте, навіть найдосвідченішому педагогу не завадить розширити та вдосконалити свою компетентність, адже немає меж у досконалості. Тож не зупиняйтеся та розвивайтеся як особистість і професіонал.

Вище середнього (43–45 балів) – кількість балів перевищує середній рівень розвитку компетентності. Ваш рівень знань, умінь і навичок дозволяє впевнено виконувати трудові дії. Ваш досвід та методична допомога будуть корисними для колег. Проте окремі напрями потребують поглиблення. Варто врахувати це під час формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Середній (38–42 бали) – кількість балів переконливо свідчить про значний рівень знань, умінь і навичок для виконання трудової функції. Компетентність сформована на середньому рівні. Ви критично оцінили свою роботу та визначили сильні сторони й ті, над якими варто попрацювати (удосконалити). Цей факт відкриває вам неймовірну перспективу для професійного розвитку! Придивіться до переліку курсів підвищення кваліфікації щодо розвитку тієї чи іншої компетентності, зверніться до професійної спільноти, розгляньте можливість супервізії. Також ви можете звернутися до ЦПРПП вашої громади для консультативної підтримки, розробки індивідуальної траєкторії професійного розвитку та ресурсного забезпечення для її реалізації.

Нижче середнього (30–37 балів) – кількість балів свідчить, що компетентність ще формується. Цей процес потребує відповідних ресурсів та професійної підтримки. Рекомендуємо звернутися до педагога-наставника (якщо ви інтерн) або до ЦПРПП вашої громади для консультативної підтримки, розробки індивідуальної траєкторії професійного розвитку для ресурсного забезпечення її реалізації.

Низький (0–29 балів) – кількість балів свідчить про те, що ви ідентифікували компетентності, для реалізації якої потрібні додаткові знання, уміння. Аби глибше зрозуміти ефективність методів викладання, адаптувати підходи для кращого задоволення потреб учнів/учениць та іншого, рекомендуємо неодмінно звернутися до ЦПРПП вашої громади. Фахівці центру проконсультують вас, за потреби проведуть додаткове оцінювання та допоможуть у розробленні індивідуальної траєкторії професійного розвитку, разом з вами підберуть ресурсне забезпечення її реалізації.

Звертаємо увагу, що для всіх тверджень, написаних у минулому часі, варто подумати, чи був зміст твердження актуальним для вас у минулому, чи є актуальним наразі. Якщо ви виконували дію чи демонстрували поведінку у минулому, але обставини не дають вам можливості зробити це зараз, тоді відповіддю може бути «3 бали – ЧАСТКОВО (у більшості випадків НІ)» або «4 бали – ТАК (у більшості випадків ТАК)». Однак, якщо ви не виконуєте дії чи не демонструєте поведінку у теперішньому часі, попри можливість це зробити, тоді «2 бали – НІ (є поодинокі винятки)» може бути більш доречним.

Усі твердження щодо ваших дій або поведінки розглядайте як у класі, так і поза ним.

Перевірити вірогідність визначеного рівня можна буде за допомогою практичних кейсів для самооцінювання

Під час самооцінювання ви зможете здійснити рефлексію, а це є важливим доповненням до зовнішніх оцінок і зворотного зв'язку від колег, учнів/учениць, керівництва, батьків здобувачів освіти. Для об'єктивності визначення рівнів рекомендуємо запропонувати колегам, шляхом спостереження вашої діяльності також оцінити ваші компетентності. Результати допоможуть визначити основні потреби щодо подальшого професійного розвитку.

Діагностичний інструментарій містить значну кількість компетентностей і тверджень до них, тому рекомендуємо заповнювати анкети поступово, щоб була можливість зосередитися на кожній з них

АНКЕТИ САМООЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

A1. МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у Вас мовно-комунікативна компетентність?»

Мовно-комунікативна компетентність – здатність учителя / учительки забезпечувати освітній процес державною мовою та мовою корінного народу або національної меншини України з урахуванням особливостей мовного середовища у закладі освіти, навчання здобувачів освіти іноземної мови; формувати і розвивати мовно-комунікативні вміння і навички засобами предмета, розбудовувати власну стратегію комунікації з учасниками освітнього процесу.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Володію нормами (орфографічними, лексико-фразеологічними, морфологічними, синтаксичними, стилістичними, пунктуаційними, граматичними) і стилями (розмовно-побутовим, художнім, офіційно-діловим, науковим, публіцистичним) української літературної мови досконало, не маю проблем із використанням термінології свого предмета відповідно до українського словника	1	2	3	4	5
Веду на своїх уроках діалог з учнями та викладаю матеріал виключно державною мовою	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Систематично використовую на уроках завдання щодо створення учнями власного усного й писемного висловлювання, словесного опису об'єктів, явищ і процесів, формування спонтанного мовлення, аналізу та систематизації інформації з різних джерел у різних контекстах для розвитку ключової компетентності учнів щодо вільного володіння державною мовою	1	2	3	4	5
Звертаю увагу на відповідність висловлювань учнів нормам української літературної мови та іншим комунікативним ознакам культури мовлення (<i>точність, доречність, чистота тощо</i>), корегую їхні висловлювання в урочній та позаурочній діяльності	1	2	3	4	5
Веду комунікацію з учасниками освітнього процесу (учні, батьки, колеги, адміністрація) виключно державною мовою	1	2	3	4	5
У випадках, коли колеги, батьки або учні висловлюються не державною мовою в межах освітнього процесу, роблю зауваження, спираючись на дотримання мовного законодавства	1	2	3	4	5
Використовую в освітньому процесі мовний, мовленнєвий і культурний досвід здобувачів освіти, які належать до корінних народів або національних меншин України (<i>або за потреби зможу реалізувати такий підхід</i>)	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Ураховую особливості вивчення мови / навчання мовою корінного народу чи національної меншини України (зокрема офіційних мов Європейського Союзу) під час навчання предмета (інтегрованого курсу) (або за потреби зможу реалізувати такий підхід)	1	2	3	4	5
<p>Розумію одну з іноземних мов на базовому рівні (як мінімум), можу використовувати термінологію свого предмета іноземною мовою (для всіх учителів)</p> <p>Вільно висловлюю власні думки, пояснюю свої дії в освітньому процесі іноземною мовою; використовую іноземну мову у професійному спілкуванні та підвищенні професійного рівня: читаю іноземні видання, пишу, говорю іноземною мовою (для вчителів іноземної мови)</p>	1	2	3	4	5
Сприяю налагодженню конструктивної взаємодії між учасниками освітнього процесу через формування у здобувачів освіти здатності до взаєморозуміння та міжособистісної взаємодії	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

A2. ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у Вас предметно-методична компетентність?»

Предметно-методична компетентність – здатність учителя / учительки моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, розвивати у них ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти, здійснювати інтегроване навчання, добирати та використовувати в освітньому процесі сучасні й ефективні методики і технології, формувати ціннісні ставлення у здобувачів освіти засобами свого предмета.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Володію досконало змістом навчального предмета (інтегрованого курсу) та вимогами Державного стандарту щодо реалізації обов'язкових результатів навчання, формування наскрізних умінь, ключових компетентностей здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Володію досконало методиками й технологіями навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти засобами свого предмета (інтегрованого курсу), визначаю доцільність їх використання для підвищення ефективності освітнього процесу	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Розробляю навчальні програми свого предмета (інтегрованого курсу) на основі модельних навчальних програм, адаптуючи зміст предмета до потреб здобувачів освіти, моделюючи зміст предмета (інтегрованого курсу) відповідно до обов'язкових результатів навчання	1	2	3	4	5
Створюю на уроках умови для розвитку в здобувачів освіти ключових компетентностей, наскрізних умінь відповідно до вимог Державного стандарту освіти, добираючи ефективні технології, методи, прийоми, засоби навчання та способи представлення учнями досягнутих результатів	1	2	3	4	5
Використовую на уроках методи і прийоми, які дають можливість здобувачам освіти реалізувати здобуті вміння на практиці як в освітньому процесі, так у житті загалом	1	2	3	4	5
Планую та проводжу інтегровані уроки: застосовую міжпредметні зв'язки й інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів), впроваджую STEM – підходи до навчання	1	2	3	4	5
Розвиваю в здобувачів освіти критичне мислення, використовуючи відповідні технології, методи та прийоми	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Розробляю освітні матеріали (<i>вправи, завдання, дидактичні матеріали, цифрові освітні ресурси</i>) з урахуванням інтересів і здібностей здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Надаю перевагу в освітньому процесі інтерактивним методам, кооперативному й колаборативному навчанню	1	2	3	4	5
Формую на уроках ціннісні ставлення в здобувачів освіти через зміст навчального матеріалу, форми роботи та рефлексію	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

А3. ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас інформаційно-цифрова компетентність?»

Інформаційно-цифрова компетентність – здатність учителя / учительки орієнтуватися в інформаційному просторі та ефективно використовувати наявні цифрові технології в освітньому процесі, створювати нові електронні освітні ресурси.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Використовую цифрові пристрої (<i>ноутбук, ПК, планшет, мультимедійна дошка, принтер, сканер</i>) у професійній діяльності та комунікую з учасниками освітнього процесу у цифровому середовищі за допомогою засобів (<i>смартфон, ноутбук тощо</i>) та способів (<i>електронна пошта, соціальні мережі, месенджери, програми і сервіси відео / аудіозв'язку та інше</i>) обміну інформацією	1	2	3	4	5
Знаю основні правила перевірки достовірності, надійності інформаційних джерел, критично оцінюю інформацію, що має вплив на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття їхніх рішень	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Використовую відкриті електронні (цифрові) ресурси педагогічного спрямування у професійній діяльності та для обміну педагогічним досвідом, безперервного професійного розвитку	1	2	3	4	5
Користуюся механізмами захисту власних авторських прав; дотримуюся вимог законодавства щодо академічної доброчесності, використання об'єктів авторського права і вимог мережевого етикету у професійній діяльності	1	2	3	4	5
Дотримуюся правил безпеки у цифровому середовищі, забезпечую захист і збереження персональних даних, використовую унікальні паролі для облікових записів; організовую заходи з популяризації дотримання цифрової гігієни серед учасників освітнього процесу	1	2	3	4	5
Добираю електронні (цифрові) освітні ресурси, оцінюю їхню ефективність для досягнення навчальних цілей	1	2	3	4	5
Модифікую, редагую, комбіную наявні електронні (цифрові) освітні ресурси; створюю (за потреби) особисто або спільно з іншими особами нові електронні (цифрові) освітні ресурси; упорядковую ресурси і надаю до них доступ учасникам освітнього процесу	1	2	3	4	5
Впроваджую механізми компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, ціннісного підходів для організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій (зокрема, дистанційного навчання);	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
забезпечую освітній процес у режимі реального часу за допомогою цифрових інструментів (освітніх платформ, додатків, цифрових ресурсів тощо)					
Надаю допомогу колегам/здобувачам освіти в оволодінні цифровими технологіями/ресурсами	1	2	3	4	5
Застосовую цифрові технології та електронні (цифрові) освітні ресурси для вивчення здобувачами освіти предметів (інтегрованих курсів), оцінювання, моніторингу та самоконтролю результатів навчання; відстежую в електронному (цифровому) середовищі інформацію про прогрес здобувачів освіти у навчанні	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

Б1. ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас психологічна компетентність?»

Психологічна компетентність – здатність педагога будувати освітній процес на демократичних цінностях з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, психоемоційного стану, сприяти розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Планую уроки з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей своїх учнів/учениць	1	2	3	4	5
У разі виявлення в учня/учениці ознак погіршення психоемоційного стану, можу надати підтримку. Враховую такий стан учнів під час проведення уроків та позакласній діяльності	1	2	3	4	5
Беру участь у розробленні індивідуальної програми розвитку та/або індивідуального навчального плану здобувача освіти (у разі потреби можу з цим допомогти колегам)	1	2	3	4	5
Спілкуюся з учасниками освітнього процесу та іншими особами (за потреби) про індивідуальні особливості своїх учнів/учениць, їхній вплив на засвоєння навчального матеріалу й успішну соціалізацію	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Здійснюю необхідні адаптації/модифікації в освітньому процесі відповідно до потреб та можливостей учнів/учениць	1	2	3	4	5
Під час освітнього процесу використовую практики розвитку позитивної самооцінки та Я-ідентичності учнів/учениць, уникаю порівнянь, критикування, враховую потреби, відзначаю досягнення та ін.	1	2	3	4	5
Надаю рекомендації учасникам освітнього процесу щодо розвитку позитивної самооцінки та Я-ідентичності учнів/учениць	1	2	3	4	5
Застосовую різні підходи для формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів/учениць: свобода вибору, ситуація успіху, диференціація, індивідуалізація та ін.	1	2	3	4	5
Використовую практики, що заохочують учнів/учениць до ефективної і позитивної взаємодії: формування спільних цінностей (<i>бесіди, дискусії, полілог тощо</i>); створення спільноти у класі (<i>командна робота, сумісні справи тощо</i>), заохочення до участі у прийнятті рішень (<i>створення правил класу, вибір завдань та способів виконання тощо</i>) та ін.	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
<p>Дотримуюся демократичних цінностей (рівність, свобода, участь, повага до різноманітності, партнерство, врахування інтересів та потреб кожного, право вибору, відповідальність) у професійній діяльності, заохочую кожного здобувача освіти екологічно виражати свою думку і брати участь у прийнятті рішень</p>	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

Б2. ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас емоційно-етична компетентність?»

Емоційно-етична компетентність – здатність педагога усвідомлювати власні емоції та керувати ними, розуміти емоції інших людей для конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Відстежую власні відчуття, почуття й емоції, особисті стани	1	2	3	4	5
Використовую способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню та керування власними емоціями	1	2	3	4	5
Конструктивно реагую на стрес (<i>знаходжу різноманітні способи як впоратися з ним, не завдаючи шкоди собі чи іншим</i>), конфліктні ситуації (<i>зберігаю спокій, використовую прийоми активного слухання, шукаю компроміс тощо</i>), сприяю порозумінню між учасниками освітнього процесу	1	2	3	4	5
Використовую діалог і полілог в освітньому процесі, поважаючи права людини і суспільні цінності	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Визначаю прояви неконструктивної комунікації (негативне ставлення, критика, знецінення, сарказм, обвинувачення, перебивання, невербальні сигнали, підвищення голосу, погрози, маніпуляції тощо) між учасниками освітнього процесу та реаую на них (при цьому, уникаючи дій і прийняття рішення, що можуть вплинути на явний чи прихований конфлікт і, зокрема, поглибити його)	1	2	3	4	5
Застосовую при обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації	1	2	3	4	5
Взаємодію з учасниками освітнього процесу, враховуючи культурні відмінності співрозмовників (різниця у цінностях, переконаннях, нормах поведінки, традиціях, мові, релігії та інших аспектах культури між різними групами людей чи суспільствами) й особистісні (інтереси, цінності, темперамент, мотивація, емоційний стан і здібності), принципи недискримінації та поваги до відмінностей, а також дотримуюся етики спілкування	1	2	3	4	5
Використовую стратегії попередження (самостійно чи разом із психологом та/або соціальним педагогом планую і проводжу низку виховних заходів щодо попередження конфліктних ситуацій), подолання (з'ясовую, що призвело до конфлікту, допомагаю учасникам конфлікту уважно слухати і чути один одного, не нав'язуючи своїх поглядів, допомагаю вирішувати питання без агресії та аналізу-	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
вати ситуацію, визнавати свою провину, поважати один одного) і трансформації конфліктів (навчаю учасників конфлікту шукати компромісні рішення для примирення, що базуються на порозумінні та взаємоповазі)					
Моделюю освітній процес відповідно до змісту основних актів міжнародного й національного законодавства щодо прав людини і дитини (Загальна декларація прав людини, Конвенція про права дитини та ін.), цілей сталого розвитку та застосовую основні стратегії поведінки щодо захисту власних прав, а також захисту прав здобувачів освіти під час навчання (компроміс та співпраця)	1	2	3	4	5
Враховую в освітньому процесі підходи (компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, ціннісний), визначені цілями сталого розвитку; розкриваю потенціал учасників освітнього процесу для прийняття колективних рішень щодо подолання проблем	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

Б3. КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас компетентність педагогічного партнерства?»

Компетентність педагогічного партнерства – здатність учителя / учительки організувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію зі здобувачами освіти, їхніми батьками та іншими фахівцями на засадах рівності, партнерства.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Організую освітній процес на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, забезпечуючи дотримання і захист прав учнів/учениць, а також враховую їхні потреби та інтереси під час вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії	1	2	3	4	5
Знаю сутнісну характеристику ролей (<i>наставник, консультант, тьютор, модератор</i>), яку реалізує вчитель під час взаємодії зі здобувачами освіти, їхніми батьками, іншими педагогами	1	2	3	4	5
Досконало володію основними формами (<i>індивідуальні, групові, усні, письмові</i>) і засобами (<i>бесіда, особиста комунікація, опитувальники, анкети, рефлексійні зустрічі тощо</i>) вивчення запитів та очікувань батьків	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Знаю основні принципи командної взаємодії (співпраця, відповідальність за результат, довіра, рівність, партнерство, єдність, об'єктивність), усвідомлюю важливість завдань, що покладаються на вчителя/вчительку як члена команди психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами	1	2	3	4	5
Добираю методи та прийоми задля стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, здібностей, пізнавальних інтересів та можливостей	1	2	3	4	5
Здійснюю комунікацію зі здобувачами освіти виключно на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії	1	2	3	4	5
Взаємодію з батьками учнів/учениць на засадах педагогіки партнерства (ініціюю різні форми участі батьків у освітньому процесі, управлінні та громадському самоврядуванні школи)	1	2	3	4	5
Створюю у класі умови, що сприяють налагодженню позитивної комунікації та взаємодії між учнями	1	2	3	4	5
Комунікую та взаємодію з іншими педагогами або членами команди психолого-педагогічного супроводу на засадах партнерства та суб'єкт-суб'єктної взаємодії	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
У випадках, коли інші педагоги або члени команди психолого-педагогічного супроводу учня/учениці з особливими освітніми потребами не дотримуються своїх ролей та завдань, то сприяю, щоб підтримка та супровід дитини здійснювалися на основі командної взаємодії (за потреби зможу реалізувати такий підхід)	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

В1. ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас інклюзивна компетентність?»

Інклюзивна компетентність – здатність педагога створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, надавати педагогічну підтримку особам з особливими освітніми потребами, враховувати вікові та інші індивідуальні особливості кожного учня в освітньому процесі.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Розглядаю інклюзію як процес підвищення рівня участі для всіх здобувачів освіти, а не лише дітей з порушеннями психофізичного розвитку чи дітей з інвалідністю	1	2	3	4	5
Планую уроки на основі принципів універсального дизайну (використовую множинні способи та формати для представлення навчального матеріалу, залучення учнів/учениць, представлення та оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць)	1	2	3	4	5
Розрізняю сутність та роль адаптацій і модифікацій під час організації інклюзивного навчання	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Знаю як адаптації та модифікації впливають на процес навчання та оцінювання результатів навчання учнів/учениць з особливими освітніми потребами	1	2	3	4	5
Диференціюю забезпечення підтримки для учнів/учениць з особливими освітніми потребами відповідно до визначеного Інклюзивним ресурсним центром (ІРЦ) рівня підтримки (<i>визначеного командою психолого-педагогічного супроводу чи ІРЦ</i>)	1	2	3	4	5
Формую в учнів/учениць толерантне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами	1	2	3	4	5
Створюю у класі доступне, безбар'єрне освітнє середовище з урахуванням потреб, здібностей і навчальних можливостей здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Використовую у роботі зі здобувачами освіти матеріали, пристрої та обладнання (<i>за потреби</i>) для задоволення їхніх індивідуальних потреб у навчанні й розвитку	1	2	3	4	5
Надаю інформацію учасникам освітнього процесу про сприятливі умови навчання для кожного здобувача освіти, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів	1	2	3	4	5
Проектую чи застосовую самостійно створені матеріали, інші засоби навчання в освітньому середовищі з урахуванням індивідуальних потреб і здібностей кожного здобувача освіти	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

В2. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас здоров'язбережувальна компетентність?»

Здоров'язбережувальна компетентність – здатність учителя / учительки організувати та підтримувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з метою формування в учасників освітнього процесу культури здорового та безпечного способу життя.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Знаю санітарно-гігієнічні норми, правила, ознаки безпечного середовища, керуюся ними під час організації освітнього середовища	1	2	3	4	5
Знаю сутнісну характеристику видів та ознак булінгу (<i>словесний, фізичний, соціальний, кібербулінг</i>), здійснюю просвітницьку роботу серед учасників освітнього процесу щодо його запобігання та різним проявам насильства	1	2	3	4	5
Взаємодію з учасниками освітнього процесу щодо питань організації безпечного освітнього середовища, складовими якого є: міжособистісна взаємодія, захищеність та комфортність, наявність умов для задоволення учнями/ученицями базових потреб	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Використовую на уроках здоров'язберезувальні технології (здоров'язберезувальні, оздоровлювальні, здоров'яформувальні), практики (фізкультхвилинки, дихальні вправи, пальчикова гімнастика, арттехнології, казкотерапія тощо) для формування у здобувачів освіти культури здорового і безпечного способу життя	1	2	3	4	5
Розрізняю зовнішні ознаки погіршення фізичного (зміна кольору шкіри, температури тіла, частоти дихання, артеріального тиску, млявість, сонливість тощо) та психоемоційного самопочуття (дратівливість, тривожність, депресія, зміна настрою, порушення концентрації уваги тощо) здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Надаю першу домедичну допомогу відповідно до чинного законодавства учасникам освітнього процесу у разі погіршення їх фізичного, психоемоційного стану	1	2	3	4	5
Під час освітньої діяльності впроваджую профілактично-просвітницькі програми і проекти, що спрямовані на формування у здобувачів освіти знань про симптоми інфекційних і неінфекційних захворювань, небезпеку, яку несуть шкідливі звички для організму людини	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Демонструю власні навички ведення здорового способу життя: не проявляю шкідливі звички, наводжу приклади з особистого життя про здорове харчування, заняття спортом, ведення здорового і безпечного способу життя, необхідність формування життєвих навичок для збереження власного фізичного та психоемоційного здоров'я	1	2	3	4	5
Знаю правила поведінки в надзвичайних ситуаціях, формую у здобувачів освіти знання, уміння, навички, способи діяльності, що допоможуть їм зберегти власне фізичне та психоемоційне здоров'я	1	2	3	4	5
Дію відповідно до правил поведінки у разі виникнення надзвичайних ситуацій (зберігаю спокій, оцінюю ситуацію, повідомляю про надзвичайну ситуацію, дотримуюсь інструкцій, що надають рятувальники, працівники ДСНС або інших уповноважених осіб, не поширюю панічні чутки, допомагаю постраждалим тощо)	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

Г1. ПРОГНОСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у вас прогностична компетентність?»

Прогностична компетентність – здатність учителя прогнозувати результати досягнення освітніх цілей, планувати освітній процес згідно з державними стандартами та освітніми програмами.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Використовую методи педагогічного прогнозування (<i>метод експертних оцінок, метод педагогічного моделювання, метод екстраполювання, метод нормативного прогнозування, метод аналогії тощо</i>) для визначення шляхів досягнення поставлених цілей та очікуваних результатів навчання	1	2	3	4	5
Умію визначати цілі освітнього процесу, прогнозувати різні стратегії освітньої взаємодії з учнями та їхніми батьками щодо реалізації здобувачами освіти індивідуальної освітньої траєкторії	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Під час формулювання цілей освітнього процесу/навчальних занять завжди враховую результати педагогічного прогнозування, мету, ціннісні орієнтири, обов'язкові результати навчання, що визначені у державних стандартах освіти	1	2	3	4	5
Залучаю учнів/учениць до обговорення та визначення цілей навчального заняття	1	2	3	4	5
Для організації освітнього процесу обираю ті модельні навчальні програми з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів), що найбільшою мірою відповідають вимогам Державних стандартів та сприяють досягненню освітніх цілей	1	2	3	4	5
Знаю особливості різних видів планування освітнього процесу (<i>календарне, поурочне тощо</i>)	1	2	3	4	5
Інформую здобувачів освіти та їхніх батьків (за потреби) про навчальні теми та очікувані результати навчання	1	2	3	4	5
Беру участь в обговоренні з колегами питань щодо вироблення спільних підходів до планування освітнього процесу	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Знаю вимоги до розроблення навчальних, модельних навчальних програм із навчального предмета (інтегрованого курсу)	1	2	3	4	5
Разом із колегами розробляю навчальні програми курсів за вибором, навчальні програми предметів (інтегрованих курсів)	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

Г2. ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у Вас організаційна компетентність?»

Організаційна компетентність – здатність учителя / учительки організувати освітній процес та осередки навчання відповідно до вимог законодавства з урахуванням компетентнісного, дитиноцентрованого, аксіологічного підходів, педагогіки партнерства.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Враховую вимоги законодавства щодо організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти під час навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Взаємодію з колегами та беру участь в обговоренні та прийнятті спільних рішень щодо організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти	1	2	3	4	5
Знаю зміст, структуру, особливості різних форм організації освітнього процесу (очна, дистанційна форма, змішаний режим)	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Обираю навчальні заняття різних типів (інноваційні: інтегровані заняття, рольові ігри, ділові ігри, лекції, екскурсії, урок-дослідження, урок-інсценування тощо; традиційні: урок засвоєння нових знань, урок засвоєння навичок й умінь, урок застосування знань, навичок й умінь, урок узагальнення і систематизації, урок перевірки і корекції знань, навичок і умінь, комбінований урок), які більшою мірою сприяють досягненню учнями обов'язкових результатів	1	2	3	4	5
Звертаю увагу на раціональний розподіл навчального часу під час навчальних занять	1	2	3	4	5
Організую осередки навчання, виховання і розвитку з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей та пізнавальних інтересів здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Добираю необхідне обладнання для забезпечення викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів)	1	2	3	4	5
Знаю як використати фізичний, інформаційний простори навчальних та інших приміщень закладу освіти так, щоб вони виконували функцію освітнього ресурсу	1	2	3	4	5
Моделюю освітнє середовище за принципами універсального дизайну	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Відслідковує, щоб універсальний дизайн середовища класу відповідав інтересам здобувачів освіти, за потреби вдосконалює та урізноманітнює його	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

ГЗ. ОЦІНЮВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Анкета самооцінювання «Наскільки сформована у Вас оцінювально-аналітична компетентність?»

Оцінювально-аналітична компетентність – здатність педагога оцінювати й аналізувати результати навчання здобувачів освіти задля подальшого формування у них умінь та навичок самооцінювання і взаємооцінювання.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Знаю визначені законодавством критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти	1	2	3	4	5
Використовую різні форми оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти: усну (індивідуальне, групове та фронтальне опитування); письмову (діагностичні, самостійні та контрольні роботи, тестування); цифрову (тестування в електронному форматі); графічну (робота з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами); практичну (дослідження, навчальні проекти, роботи з біологічними об'єктами, виготовлення виробів тощо)	1	2	3	4	5
Розробляю критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності учнів/учениць	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Завжди перед початком виконання завдання пояснюю учням критерії оцінювання результатів навчання	1	2	3	4	5
Використовую різні способи фіксації результатів навчання учнів/учениць	1	2	3	4	5
Залучаю здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання	1	2	3	4	5
Залучаю учнів/учениць до спільного розроблення критеріїв оцінювання окремих видів діяльності	1	2	3	4	5
Взаємодію і комунікую зі здобувачами освіти та їхніми батьками щодо сприйняття, розуміння і засвоєння учнями/ученицями навчального матеріалу та особливостей оцінювання	1	2	3	4	5
На уроках здійснюю аналіз і рефлексію навчальної діяльності здобувачів освіти та її результативності	1	2	3	4	5
Надаю зворотний зв'язок здобувачам освіти щодо сприйняття, розуміння і засвоєння ними навчального матеріалу	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

Д1. ЗДАТНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Анкета самооцінювання «Чи сформована у вас здатність до навчання впродовж життя?»

Компетентність здатність до навчання впродовж життя – здатність учителя / учительки до постійного власного професійного розвитку, інноваційної діяльності та підтримки колег у їхньому професійному вивіщенні.

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
	1	2	3	4	5
Критично оцінюю і визначаю власні потреби задля подальшого планування особистого професійного розвитку	1	2	3	4	5
У професійній діяльності виявляю самостійність, професійність, академічну доброчесність	1	2	3	4	5
Для власного професійного розвитку обираю різні форми (інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці тощо) і види (формальне, неформальне та інформальне) підвищення кваліфікації	1	2	3	4	5
Дотримуюсь вимог до професійної діяльності вчителя/вчительки, які визначені Професійним стандартом	1	2	3	4	5

Сутнісна характеристика компетентності	Результат самооцінки				
Беру активну участь у діяльності професійних спільнот (спільноти)	1	2	3	4	5
Аналізую свою педагогічну діяльність, щоб визначити сильні сторони, та ті, що потребують вдосконалення, а також установити цілі для професійного самовдосконалення	1	2	3	4	5
Надаю підтримку колегам в організації освітнього процесу, вдосконаленні їхньої професійної діяльності (<i>наставництво, супервізія, консультації, професійні спільноти тощо</i>)	1	2	3	4	5
У професійній діяльності використовую наукові методи пізнання (<i>спостереження, експеримент, вимірювання, аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання</i>)	1	2	3	4	5
Інтегрую освітні інновації у власну педагогічну практику	1	2	3	4	5
Умію опрацьовувати, збирати, систематизувати, аналізувати та використовувати різні джерела інформації (<i>первинні, вторинні; інформаційні, офіційні, документальні, соціальні мережі</i>) для вдосконалення власної професійної діяльності	1	2	3	4	5
Усього балів:					
Рівень розвитку компетентності:					

ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ

ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ

Практичні кейси є інструментом, що дозволяє звіритись щодо рівня сформованості ваших компетентностей, необхідних для професійної діяльності в реальних ситуаціях. Змодельовані ситуації відображають реальні випадки, що можуть виникати у процесі професійної діяльності педагогів та характеризують здатність педагога їх вирішувати. Кейси можуть бути використані як педагогами самостійно, так і наставниками чи консультантами центрів професійного розвитку для обговорення та аналізу різних аспектів освітньої діяльності, а також для розроблення рішень та альтернативних варіантів дій.

Ці кейси можуть бути використані як навчальний матеріал із метою вдосконалення практичних навичок та вмінь, необхідних для виконання професійних обов'язків як новопризначених, так і досвідчених педагогічних працівників. Ситуації є різними за складністю та охоплюють усі компетентності, що зазначені у Професійному стандарті.

Робота над практичними ситуаціями вимагатиме від вас свідомого та систематичного підходу до їх розв'язання, а також уміння приймати оптимальні та виважені рішення. Важливо мати здатність аналізувати, порівнювати, моделювати та прогнозувати ситуації, що можуть виникати у педагогічній діяльності.

Як працювати з кейсами: прочитайте педагогічні ситуації. Оберіть варіанти відповідей, які, на вашу думку, є правильними (варіантів може бути кілька). Поміркуйте над аргументами, чому саме цей варіант ви обрали. Якщо, на вашу думку, немає правильного рішення, або ви знаєте більш вдале, запропонуйте свій варіант.

<https://forms.gle/JDMxzFtvjgi2Gbm7>

A1. МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

На педагогічній раді в закладі загальної середньої освіти вчителька хімії Тамара Петрівна під час обговорення вимог Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», звернула увагу на такі визначені стандартом уміння і навички вчителя, як «використання в освітньому процесі мовного, мовленнєвого і культурного досвіду здобувачів освіти, які належать до корінних народів України». Тамара Петрівна зауважила, що ці уміння не мають відношення до вчителя хімії. Її предмет універсальний для всіх учнів, до якого б народу вони не належали. Хімія спрямована на формування наукового світогляду, здатності та готовності застосовувати відповідний комплекс знань для пояснення світу природи, а не на розвиток культурної компетентності. Так, у 8-б класі, де навчаються діти – представники кримсько-татарського народу, вчителька не використовує в освітньому процесі їх мовний, мовленнєвий і культурний досвід як корінного народу України, оскільки, сама не знає цієї мови і не має можливості на уроках занурюватися у національні особливості народів України.

Учителька біології Оксана Павлівна не згодна з Тамарою Петрівною, і каже, що сама у 8-б класі досить успішно використовує мовний та культурний досвід учнів кримсько-татарської меншини в прив'язці до свого предмета. Вона навела приклад для вчительки хімії як це практично реалізувати. Наприклад, цікавим для усіх учнів буде познайомитись, як кримсько-татарською мовою називаються ті чи інші хімічні елементи, сполуки, прилади, рослини, які містять хімічні речовини тощо.

Таку інформацію можуть надавати під час уроку самі носії мови – учні класу, що є представниками корінного народу.

Думки розділилися.

Чию позицію підтримуєте Ви?

- А) Підтримую позицію Тамари Петрівни, бо не кожен предмет може забезпечити цю складову мовної компетентності вчителя.
- Б) Підтримую позицію вчительки біології Оксани Павлівни: в межах кожного предмету можна використати такі прийоми та розробити такі завдання, які будуть націлені на вивчення теми з урахуванням мовного, мовленнєвого і культурного досвіду корінного народу.
- В) Не підтримую обидві позиції: вважаю, що із мовним та мовленнєвим досвідом кримсько-татарського народу знайомитись треба, але для цього необхідно планувати заходи позаурочні – на уроках немає часу для екскурсів в питання мови та культури, а мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

У шкільній профспільноті вчителів-предметників, які викладають в адаптаційному циклі базової середньої школи, відбулося обговорення Держстандарту. Виникла дискусія між учителькою української мови Софією Макарівною та вчителем географії Антоном Олександровичем щодо того, засобами якого предмету формувати в учнів мовно-комунікативну компетентність. Антон Олександрович категорично не погоджувався з думкою, що мовно-комунікативну компетентність необхідно формувати засобами географії. На його погляд, усі можливості для того є у вчительки мови, тому Софія Макарівна має над цим працювати, а в географії є своє призначення.

Яку позицію Ви займете у такій дискусії?

- А) Підтримую вчителя географії, адже, якщо всі предмети будуть формувати мовно-комунікативну компетентність, то не буде часу працювати над власне предметними уміннями та навичками.
- Б) Підтримую думку, що всі предмети мають працювати над формуванням мовно-комунікативної компетентності, бо вона є ключовою.
- В) Висловлюю свою думку щодо того, що мовно-комунікативну компетентність мають формувати предмети мовно-літературної, мистецької, громадянської та історичної освітніх галузей.

A2. ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

У серпні педагогічна рада закладу планує схвалити освітню програму ЗЗСО на новий навчальний рік. Заступник директора запропонувала учителям-предметникам розробити до засідання педради власні навчальні програми з предметів/інтегрованих курсів на основі модельних навчальних програм для затвердження їх радою. Учителька української мови та літератури Світлана Іванівна не погоджується розробляти навчальну програму, стверджуючи, що буде працювати за модельною навчальною програмою і не повинна створювати зайві «папери».

Чи погоджуєтесь ви зі Світланою Іванівною? Чи навпаки, вважаєте, що потрібно на основі модельних навчальних програм розробляти навчальні програми з предметів?

- А) Повністю погоджуюсь, що навчальні програми не потрібні, є модельна навчальна програма, цього цілком достатньо, ще один документ – зайвий.
- Б) Не погоджуюсь з учителькою. Модельні навчальні програми – це тільки загальна модель реалізації навчального предмета/інтегрованого курсу, тому потрібно розробляти навчальну програму, яка буде адаптована до відповідного класу, буде конкретизувати кількість годин на вивчення тем, зміст навчального матеріалу, послідовність досягнення результатів навчання учнів/учениць та види навчальної діяльності учнів/учениць, визначені в модельній навчальній програмі.
- В) Учитель може розробляти навчальні програми тільки для інтегрованих курсів, для яких модельні навчальні програми не затверджені, або для білінгвальних курсів.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

На засіданні професійної спільноти вчителів природничої освітньої галузі Галина Петрівна, вчителька інтегрованого курсу «Пізнаємо природу», презентувала власні ефективні практики організації освітнього процесу, акцентуючи увагу на моделі змішаного навчання «перевернутий клас». Галина Петрівна продемонструвала форми об'єднання учнів/учениць у робочі групи для виконання практичних завдань. Далі пояснила, що, відповідно до моделі навчання, учні/учениці створюють нові групи, у яких вивчають новий матеріал невеликими блоками та виконують завдання в ігровій формі, після чого відбувається повторна ротація і обговорення результатів власної навчальної діяльності вже в інших групах.

Це, на думку Галини Петрівни, робить урок цікавим та ефективним. Інші члени профспільноти наголосили, що «перевернутий клас» – це нове в практиці Галини Петрівни, і деякі методичні питання щодо використання такої моделі навчання в освітньому процесі потребують додаткової уваги вчителя.

Допоможіть Галині Петрівні увідповіднити поняття з їх характеристиками.

Установіть відповідність між поняттям та його характеристикою

Поняття	Відповідь	Характеристика
1. Сторітелінг		А) форма організації уроку, коли школярі самостійно вивчають матеріал за різними джерелами інформації, колективно обговорюють результати своєї роботи над певною проблемою або темою під керівництвом учителя

Поняття	Відповідь	Характеристика
2. Перевернуте навчання		Б) підхід до навчання, при якому інформація надається у форматі коротких блоків або модулів за принципом «1 модуль – 1 думка – 1 навичка» із цікавим контентом: текст і мультимедіа (відео та аудіофайли), зображення (фото та ілюстрації), ігри, тести та вікторини
3. Мікронавчання		В) процес поширення гри на різні сфери освіти, який дозволяє розглядати гру і як метод навчання і виховання, і як форму виховної роботи, і як засіб організації цілісного освітнього процесу
4. Гейміфікація		Г) технологія створення цікавої історії, захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача

Поняття	Відповідь	Характеристика
5. Світове кафе		Г) принцип активного навчання, який дозволяє «перевернути» підхід до організації уроку: основне засвоєння нового матеріалу учнями відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання практичної частини роботи, розбір важких питань разом з учителем
6. Квест		Д) командна гра на послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями, у якій задіяні не тільки ерудиція, а і кмітливість, креативність та нестандартне мислення
		Є) фасилітаційна техніка, яка полягає у формуванні декількох комунікативних майданчиків, що працюють над певним завданням із заздалегідь визначеної теми під керуванням модераторів, з можливою ротацією учасників між майданчиками

А3. ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Учителька Оксана Сергіївна веде Instagram сторінку педагогічного спрямування. Вона її наповнює власними напрацюваннями, керуючись своїми знаннями, уміннями та навичками в освітній галузі. Одного разу Оксана Сергіївна побачила на сторінці Instagram іншої вчительки свій текст, який нещодавно розміщувала у соціальній мережі. Учителька не залишила покликання на автора тексту та змогла отримати досить високе охоплення аудиторії на власній сторінці. Це обурило пані Оксану, вона вирішила відстояти свої авторські права.

Яке рішення краще прийняти Оксані Сергіївні?

- А) Написати вчительці у неї на сторінці під цим постом із проханням видалити його або ж вказати автора у пості. Відбулося порушення законодавства та академічної доброчесності, тому Оксана Сергіївна може подати офіційну скаргу у Meta (назва організації, яка має у власності Insagram та Facebook).
- Б) Написати вчительці в особисті повідомлення з проханням видалити пост або ж додати інформацію про авторство Оксани Сергіївни. Відбулося порушення законодавства та академічної доброчесності, тому Оксана Сергіївна може подати офіційну скаргу у Meta (назва організації, яка має у власності Insagram та Facebook).

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Яна Олегівна часто готує для своїх учнів/учениць цікаві завдання, використовуючи різноманітні освітні ресурси. Учителька, як завжди, працювала над підготовкою до наступних уроків за робочим ноутбуком. Їй постійно впливало вікно із нагадуванням оновити антивірусну програму, але Яна Олегівна не звертала на це уваги, бо була переконана, що це може трохи зачекати. Вона знайшла дуже цікаву гру на просторах мережі Інтернет та завантажила її. Яна Олегівна хотіла використати цю гру для свого уроку. Через годину їй вдалося зберегти гру у себе на робочому столі, щоб завтра швидко його знайти та відкрити на уроці. Наступного дня, прийшовши на роботу, Яна Олегівна першочергово увімкнула свій робочий ноутбук, але запустити гру їй не вдалося.

Допоможіть Яні Олегівні з'ясувати, що ж сталося.

- А) Учителька зберегла документ на робочому столі, що призвело до заповнення пам'яті локального диску С. Саме ця ситуація спровокувала проблему.
- Б) Сайт, з якого Яна Олегівна завантажила гру, був неофіційним. Вірус потрапив у систему. Саме ця ситуація спровокувала проблему.
- В) Яна Олегівна проігнорувала нагадування щодо оновлення антивірусної програми. Саме ця ситуація спровокувала проблему.

Б1. ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Інна Василівна – вчителька української мови та літератури у 5 класі. Вона має вищу категорію і є педагогом-наставником, тому прагне бути авторитетом серед колег. Інна Василівна завжди проводить уроки у цікавій нетрадиційній формі: квести, театралізації, мандрівки, вікторини, розслідування, змагання тощо. Постійно вигадує нові завдання, розробляє дидактичні матеріали. У кабінеті міститься багато інформаційних стендів, посібників. Адже це, на її думку, підвищує мотивацію учнів/учениць до навчання. Яке ж було її здивування, коли мама одного з учнів повідомила їй, що дитина не хоче ходити на її уроки і вивчати предмет взагалі, оскільки втомлюється, не встигає за всіма, часто плаче через це.

Що, на вашу думку, не врахувала Інна Василівна при розробленні планів уроків?

- А) Не врахувала індивідуальні особливості учнів/учениць. Діти з різним темпераментом по-різному ставляться до активностей на уроці, змагань та реагують на невдачі.
- Б) Не врахувала різну здатність учнів/учениць до активної діяльності та емоційного перенапруження через особливості нервової системи.
- В) Всі відповіді вірні.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Василь Сергійович – учитель фізики у 8 класі. Він намагається завжди дотримуватися демократичних цінностей у професійній діяльності, зокрема, заохочує учнів/учениць виражати свою думку і брати участь у прийнятті рішень.

Учитель надає учням право вибору, наприклад, при обранні робочого місця на уроці. Учні розміщуються у класі та обирають сусіда за бажанням. Це призводить до того, що на уроці діти відволікаються, спілкуються неформально і голосно, мають труднощі з концентрацією уваги та не можуть ефективно керувати своїми думками й емоціями. Учителю важко підтримувати дисципліну у класі, це впливає на якість навчання та на рівень засвоєння знань.

Щоб ви порадили вчителю у цій ситуації? Як можна зберегти дисципліну на уроці, не порушуючи принципів демократії?

- А) Перед уроком проводити відкриті доброзичливі «хвилини спілкування», що надає позитивних емоцій. Починати урок тільки тоді, коли клас готовий до нього: підготовлено зошити, підручники, щоденники, пенали та ін.
- Б) Розробити та ввести правила роботи у класі разом з учнями. Зробити рутини (правила) вибору місця у класі мобільним або розігравати «місце на сьогодні». Завжди бути готовим до уроку, мати про запас додаткові завдання для тих, хто не любить працювати або справляється із завданням дуже швидко.
- В) Для того, щоб можна було управляти класом, необхідно захопити дітей уроком, зацікавити їх. Доречно використати додатковий матеріал або починати урок з інтриги. При цьому діти повинні чітко дотримуватися вимог та загальних правил, які вчитель висуває на уроці. Краще правила визначити разом з учнями.
- Г) «Гальорка» має перебувати під пильним наглядом. Необхідно на всіх етапах уроку знайти хвилину, щоби переконатися, що учні тебе слухають, отже, тричі можна оцінити роботу на уроці. Доречно використовувати інтерактивні прийоми: закінчи фразу, знайди риму до останнього слова, експрес-опитування,

мікрофон тощо. І якщо це буде відпрацьовано на практиці, «гальорка» зрозуміє, що у цього вчителя – краще слухати!

- Д) Підсилити партнерську взаємодію з батьками учнів/учениць. Познайомити їх із ситуацією на уроках та наслідками незасвоєння навчального матеріалу. Виробити єдині виховні підходи.

Б2. ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Антон Вікторович уже довгий час працює у школі учителем інформатики. Його поважають учні, батьки та колеги. Він дуже любить свою роботу та учнів/учениць, які постійно радують його високими результатами. У його житті відбулися кардинальні зміни: одруження, народження дитини, переїзд. Учитель узяв додаткове навантаження: уроки математики у 5-х, 6-х класах. Антон Вікторович, як завжди, відповідально підходить до підготовки уроків, особливо, до уроків із математики, адже цей предмет для нього – новий досвід, хоч і має цю спеціальність у дипломі. Несподівано для себе пан Антон відчув дратівливість, коли учні відволікалися на уроках, відчув втому та небажання проходити онлайн-курс підвищення кваліфікації, на який уже був зареєстрований. Ще й колезі відповів емоційно різко, коли вона попросила допомоги в супроводі учнів/учениць 5-А класу на екскурсію. Антон Вікторович зрозумів, що керування власними емоціями йому зараз не під силу, тому вирішив прийняти важливе рішення.

Оберіть той варіант, який, на вашу думку, є правильним у цій ситуації:

- А) Учитель відмовляється від проведення уроків із математики та просить колег поки не навантажувати його проханнями, пояснюючи це тим, що йому зараз досить важко справлятися з усіма змінами та емоціями у житті.
- Б) Антон Вікторович вирішив прийняти той факт, що у нього дійсно відбулися досить вагомні зміни у житті, тому йому варто подбати про своє психічне здоров'я та переглянути свій тайм-менеджмент, правильне планування якого забезпечить час для власного відпочинку та відновлення.

- В) Не звертати увагу на свій стан. Колеги нехай сприймають його таким, який він є, а дітей Антон Вікторович зможе приборкати та примусити вчитися.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Христина та Марія по закінченню уроків завжди йшли додому разом. Одного разу Марія, не дочекавшись Христини та не повідомивши її про це, швидко пішла зі школи. Наступного дня на уроці історії учителька Марина Дмитрівна дала спільне завдання для однокласниць: підготувати діалог, але Христина відмовилася виконувати це завдання, сказавши, що спілкуватися із Марією вона не хоче. Марія почала плакати, а Христина продовжила говорити, що подруга сама винна у тому, що трапилося. По закінченню уроку вчителька повідомила про ситуацію класного керівника Ілону Вадимівну.

Оберіть варіант відповіді, який, на вашу думку, є правильним у вирішенні цієї ситуації:

- А) Класний керівник покликала дівчат на бесіду. Вона була незадоволена їх поведінкою на уроці. Ілона Вадимівна не захотіла слухати їхніх пояснень, оскільки дівчата почали говорити емоційно, ображаючи одна одну. Вона попередила, що наступного разу до школи викличе батьків, якщо таке ще раз повториться. Варто поважати вчителя, а не вирішувати свої особисті проблеми на уроці. Тим паче дівчата вже дорослі.
- Б) Класний керівник вирішила проігнорувати ситуацію, повідомивши вчителю, що у дівчат, напевно, поганий настрій. Досвід показує, що краще не ворушити питання, бо це може спровокувати до ще більшого загострення ситуації. Вони скоро знову помиряться, і все вирішиться само собою.

- В) Пані Ілона покликала дівчат на бесіду. Вона з доброю усмішкою зустріла однокласниць. Учителька повідомила їм, що дівчатка можуть по черзі розказати, що сталося, адже кожен має право на те, щоб висловитися та бути почутим, і кожен повинен поставитися з розумінням та шанобливим ставленням до співрозмовника. Учителька, інколи, ставила уточнювальні запитання, якщо в цьому виникала потреба.

Б3. КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Валентина Василівна класний керівник 8-А класу. Наприкінці кожного семестру вчителька проводить батьківські збори, під час яких озвучує результати успішності учнів/учениць. Зазвичай, такі збори мають інформативний характер, вчителька озвучує результати успішності конкретного учня/учениці назагал і пропонує батькам звернути увагу на результати успішності навчання їхніх дітей.

Чи може бути такий формат батьківських зборів продуктивним із позиції педагогіки партнерства?

- А) Так, я вважаю, що такий формат батьківських зборів цілком прийнятний як із позиції концепції «Нова українська школа», так і положень педагогіки партнерства.
- Б) Ні, я вважаю, що такий формат батьківських зборів неприйнятний в умовах Нової української школи, оскільки вчитель не повинен назагал обговорювати результати успішності всіх учнів/учениць класу. Також у такому форматі педагог реалізує суб'єкт-об'єктну взаємодію, що не відповідає принципам педагогіки партнерства.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Світлана Степанівна викладає математику у п'ятому класі. Кожного разу вчителька ретельного готується до уроків: планує його структуру, добирає цікаві завдання для учнів/учениць, моделює різні форми їхньої взаємодії. Кожен етап уроку вчителька ретельно контролює, надає вказівки учням про те, у якій послідовності вони мають презентувати індивідуальну чи/або групову роботу.

Учні чітко виконують вказівки вчительки, вони не мають можливості продемонструвати самостійність, висловлювати власні міркування, рефлексії. Як результат, інтерес до вивчення математики знижується. Цей факт обурює Світлану Степанівну, адже вона не розуміла чому учні не проявляють інтересу до вивчення її предмету, адже вона так ретельно продумує кожен урок.

Яку компетентність, на вашу думку, варто вдосконалити Світлані Степанівні, аби на її уроках комунікація з учнями відбувалася на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії:

- А) Компетентність педагогічного партнерства.
- Б) Емоційно-етична компетентність.
- В) Предметно-методична компетентність.

В1. ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Оксана Семенівна – вчителька історії в 7 класі з інклюзивним навчанням. Вона впроваджує стратегії універсального дизайну під час навчання. Наприклад, під час розповіді на уроці вона завжди підкріплює її ілюстраціями або презентацією; пропонує прослухати подкасти на історичні теми, а не лише прочитати параграф із підручника; виконувати завдання дозволяє на вибір як в усній, так і в письмовій формах, при цьому чітко проговорює критерії для оцінювання з учнями для тієї чи іншої форми. Але у класі є учень з особливими освітніми потребами, який не встигає разом з іншими учнями, потребує додаткових пояснень, індивідуальних завдань.

Що ви можете порадити вчительці для задоволення особливих освітніх потреб учня?

- А) Вона все правильно робить, і варто продовжувати впроваджувати універсальний дизайн у навчанні. Завжди є учні, які не встигають чи не справляються із завданням, тому вчителька тут не винна.
- Б) Універсальний дизайн не завжди спрацьовує для учнів/учениць з особливими освітніми потребами. Для таких учнів/учениць команда супроводу, на основі висновку інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ), розробляє індивідуальну програму розвитку (ІПР), де надає рекомендації про адаптації чи модифікації для такого учня, які має впроваджувати асистент учителя/вчительки.

- В) Універсальний дизайн не завжди спрацьовує для учнів/учениць з особливими освітніми потребами. Для таких учнів/учениць команда супроводу, на основі висновку інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ), розробляє індивідуальну програму розвитку (ІПР), де надає рекомендації про адаптації чи модифікації для такого учня, які мають упроваджувати педагоги, що викладають у класі разом з асистентом учителя/вчительки.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Оксана Петрівна – вчителька у 2 класі з інклюзивним навчанням. У класі є дві дитини з особливими освітніми потребами. Діти прийшли з 1 вересня, оскільки їхні родини переїхали у це місто. Вчителька представила нових учнів/учениць однокласникам, не акцентуючи уваги на їх особливостях. Через тиждень спільного навчання у дітей виникло безліч запитань: «Чому він або вона не говорить, стрибає, часто плаче, не ходить сам, кричить?» «Він або вона, що – хворий, інвалід?»

Як педагогу побудувати розмову з учнями й правильно відповісти на їхні запитання?

- А) На ранковій зустрічі розповісти учням про інвалідність у дітей, про її причини і наслідки. Намагатися викликати у них співчуття і бажання завжди допомагати таким дітям. Пояснити, що однокласники з інвалідністю є особливими, і до них варто ставитися по-іншому, бо вони страждають і часто не можуть обійтися без допомоги.

- Б) Не ігнорувати запитання дітей про учня/-ів з особливими освітніми потребами. Говорити правду і не вигадувати історії. Використовувати просту мову та слова, зрозумілі для дитини. Наприклад, на запитання: «Чому він не вміє читати/говорити?» – можна відповісти: «Він ще вчиться читати. Ми всі вчимося по різному – хтось швидше, а комусь треба більше часу». Діти не розуміють відповідь: «У нього ураження центральної нервової системи». Також не можна говорити, що це діти сонця, дощу, що їх у дитинстві налякала собака, чи вони жили в іншій країні, тому не можуть навчитися читати чи подібне.
- В) Залучати дитину, яка ставить запитання, до роздумів та дискусій аби не залишати її наодинці з думками. Наприклад: «А пам'ятаєш, як ти навчився говорити?» «А що ти робиш чи відчуваєш, коли не можеш упоратися із завданням?» Пояснити, що люди можуть бути різними – і це нормально. Показати, що діти є різними за кольором шкіри, очей, способом спілкування або пересування, за реакцією на події. Варто акцентувати не лише на відмінностях, а й на спільностях. Так, діти можуть читати у різний спосіб, але мати однакове ім'я чи ходити до одного й того супермаркету.

В2. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Світлана Федорівна, вчителька інформатики, має 25 років педагогічного стажу. Вирізняється з-поміж колег енергійністю, ініціативністю, була першою, яка впроваджувала у практику інноваційні технології викладання. Однак, останнім часом у поведінці Світлани Федорівни з'явилися дратівливість, пасивність, невдоволеність усім, що її оточує, нерозуміння учнів/учениць та колег.

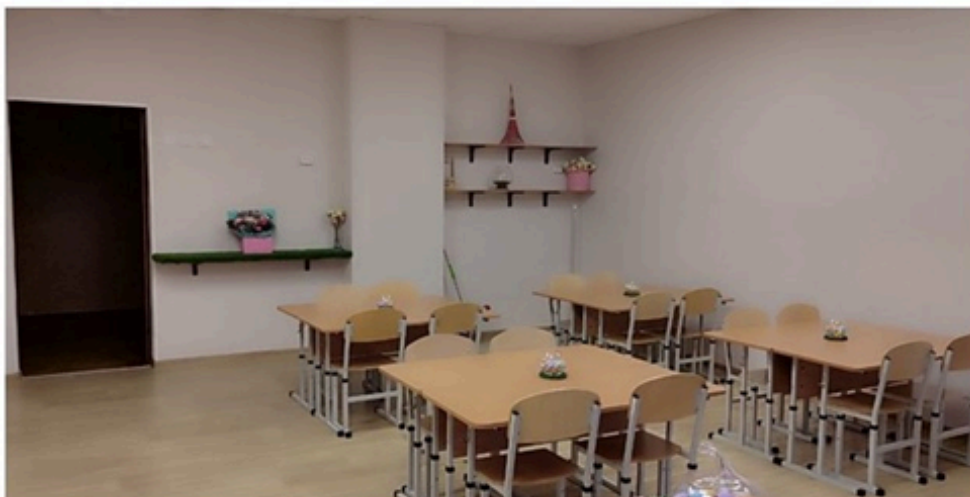
Порадьте, що першочергово необхідно зробити Світлані Федорівні задля збереження власного психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності.

- А) Звернутися за допомогою до фахівців.
- Б) Визначати особисті кордони, сконцентрувати увагу на тих завданнях роботи, які є першочерговими.
- В) Звернутися за допомогою до фахівця і запланувати відвідування серії вебінарів, майстер-класів та тренінгів, спрямованих на освоєння практик збереження психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Розгляньте світлини. Проаналізуйте, чи відповідає фізичне середовище класу правилам безпеки життєдіяльності, [санітарним правилам і нормам](#).

Зафіксуйте результати власних міркувань у таблиці:

Показник	Відповідає (відповідь обґрунтуйте)	Не відповідає (відповідь обґрунтуйте)
Гігієнічні вимоги до приміщення (стіни, стеля, підлога)		
Облаштування навчальних приміщень		
Навчальні меблі		
Освітлення (природне та штучне)		

Компонентами якої компетентності, що визначена в Професійному стандарті вчителя, є здатність педагога організувати безпечне освітнє середовище, розуміння структурних компонентів такого середовища, сформованість умінь взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу для організації безпечного освітнього середовища у класі/закладі освіти?

- А) Інклюзивна компетентність.
- Б) Здоров'язберезувальна компетентність.
- В) Прогностична компетентність.

Г1. ПРОГНОСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Максим Андрійович, учитель фізичної культури, має труднощі у плануванні уроків із фізичної культури із застосуванням компетентнісного підходу, як того вимагає Нова українська школа. Учителю складно для кожного етапу уроку підібрати завдання, що спрямовані на формування компетентностей учнів/учениць, як результат – здобувачі освіти не проявляють достатнього інтересу до фізичного розвитку, у них відсутня стійка мотивація до зміцнення власного здоров'я.

Оберіть варіант відповіді, у якому, на ваш погляд, відображено ланцюжок послідовних дій, які має зробити вчитель, щоб його уроки вирізнялися компетентнісним підходом.

- А) Відвідати тематичні вебінари чи/або пройти навчання, щоби підвищити рівень власної обізнаності з питань реалізації компетентнісного підходу – звернутися за консультацією до центру професійного розвитку педагогічних працівників – почати впроваджувати в практику отримані знання.
- Б) Провести самоаналіз, щоб з'ясувати рівень сформованості компетентностей, які дозволяють йому планувати уроки з фізичної культури з урахуванням компетентнісного підходу – зайнятися самоосвітою, під час якої зосередити увагу на розвитку професійних компетентностей, які спрямовані на формування здатностей педагога планувати уроки – у разі потреби, звернутися за допомогою до досвідчених колег чи консультантів центру професійного розвитку педагогічних працівників.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Вікторія Володимирівна викладає біологію у 7 класі. На початку навчального року, аби з'ясувати рівень засвоєння учнями тем, що вивчалися у 6 класі, вчителька запропонувала їм пройти первинне діагностичне тестування з біології на платформі Всеукраїнська школа онлайн. Після того, як учні пройшли тестування, вчителька згенерувала звіт із результатами тестування, проаналізувала отримані результати і з'ясувала, що окремі здобувачі освіти мають прогалини у знаннях та вміннях із теми «Одноклітинні організми. Перехід до багатоклітинності».

Установіть послідовність дій Вікторії Володимирівни з надолуження учнями/ученицями прогалин з окресленої теми.

Дії педагога	Кроки
А) Обрати ефективні шляхи (додаткові завдання для самостійного опрацювання, індивідуальні консультації, адаптація календарно-тематичного планування з навчального предмета тощо) надолуження учнями прогалин із теми «Одноклітинні організми. Перехід до багатоклітинності»	
Б) Визначити цілі заняття, у яких передбачити завдання щодо надолуження прогалин з окресленої теми	
В) Провести повторну діагностику	
Г) Провести роботу з учнями/ученицями, відповідно до визначених цілей та шляхів	
Д) Порівняти результати повторної та первинної діагностики та з'ясувати динаміку	

Г2. ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Оксана Петрівна молода вчителька початкових класів, яка вперше стане класним керівником першого класу. Учителька ретельно готувалася до початку навчального року: облаштувала осередки навчання, наповнила їх необхідним приладдям, продумала ергономічне розташування парт та меблів. Оксана Петрівна була задоволена собою і з нетерпінням чекала зустрічі з учнями. Першого вересня, коли учні прийшли до класу, вчителька із захопленням розповідала про середовище класу, про те, як кожен учень/учениця матимуть можливість задовольнити власні потреби у пізнанні навколишнього. Діти із зацікавленістю слухали вчительку та були у передчутті залученості до цікавих активностей. Проте минали тижні, а учні так і не мали можливості під час урочної чи позаурочної діяльності працювати з матеріалами осередків, ба більше, вони не знаходили там необхідних матеріалів, які б задовольнили їхній пізнавальний інтерес, що призвело до зникнення інтересу до наповненості таких осередків.

Якої, на вашу думку, помилки чи помилок припустилася Оксана Петрівна?

- А) Під час організації середовища класу вчителька орієнтувалася на власні потреби і при цьому не врахувала того, що універсальний дизайн середовища класу має відповідати інтересам здобувачів освіти.
- Б) Під час створення осередків навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти Оксана Петрівна не врахувала принципи універсального дизайну, зокрема принципу рівноправного використання, що передбачає рівний доступ до середовища задля врахування індивідуальних особливостей та пізнавальних інтересів здобувачів освіти.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Наталія Михайлівна, вчитель вищої категорії, вчитель-методист. Вона здійснює координацію діяльності професійної спільноти вчителів природничої освітньої галузі своєї громади. Вивчаючи потреби вчителів, які викладають предмети цієї галузі, Наталія Михайлівна з'ясувала, що їх турбує питання: як у процесі викладання інтегрованого курсу «Пізнаємо природу», що вивчається у 5–6 класах, організувати роботу з дослідження об'єктів і явищ за допомогою інноваційних форм навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

На обговорення яких питань має бути спрямована зустріч професійної спільноти педагогічних працівників?

- А) На засіданні професійної спільноти вчителів варто обговорити сутнісну характеристику інноваційних форм навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць (STEM-освіта, експерименти, моделювання ситуацій, проектна діяльність тощо), охарактеризувати умови, що необхідно створити у закладі освіти/класі для їх застосування.
- Б) Під час зустрічі професійної спільноти доцільно зосередити увагу на роз'ясненні сутності організаційної компетентності вчителів, оскільки у межах цієї компетентності педагоги повинні володіти здатністю організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти, також і під час викладання інтегрованого курсу «Пізнаємо природу».
- В) Запросити вчителів, які мають досвід організації навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць за допомогою інноваційних форм, поділитися ними.
- Г) Усі перераховані варіанти можуть стати предметом обговорення під час зустрічі професійної спільноти педагогічних працівників.

ГЗ. ОЦІНЮВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Ганна Семенівна викладає технології у 5 класі. На уроці за темою «Тверді відходи та вироби з них» діти виконували творче завдання. Наприкінці уроку вчителька поставила дітям оцінки та оголосила їх. Учень, на ім'я Павло був незадоволений низькою оцінкою, він нервував, голосно кричав і повадився агресивно. При врегулюванні конфліктної ситуації з'ясувалося, що учень не знав, за які результати виконання завдання ставиться високий бал. Він вважає, що його поробка найкраща!

Як попередити такі конфлікти у подальшому?

- А) Критерії для поточного оцінювання мають бути чіткими й описувати те, що заявлено у навчальних цілях. Укладання критеріїв спільно з учнями (або їх повторення, якщо учні їх знають) сприяє позитивному ставленню до процесу оцінювання.
- Б) Учні варто ознайомити з критеріями оцінювання до початку виконання завдання. Чим конкретніше сформульовані критерії оцінювання, тим зрозумілішою для учнів/учениць є діяльність щодо успішного виконання завдання.
- В) Коли діти виконали поставлене завдання, педагогу потрібно проаналізувати разом із дітьми, що зроблено правильно; показати, які помилки та неточності допущені в роботі; дати рекомендації, що можна зробити аби покращити результат; підказати (за потреби), яким шляхом можна піти аби покращити результат.

- Г) Критерії оцінювання є однаковими для виконання всіх видів завдань за темою. Немає потреби повторювати їх перед виконанням кожного завдання. Достатньо сказати учням, що оцінюється воно так само як і всі попередні. Часте нагадування критеріїв оцінювання зменшує рівень самостійності та автономії учнів/учениць.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Леся Максимівна вчитель математики у 5 класі. У неї навчається учень, на ім'я Максим. Хлопцю весь час здається, що йому постійно занижують оцінки. Одного разу, коли він ледве впорався з абсолютно нескладною задачею і отримав цілком заслужену невисоку оцінку, він підійшов на перерві та простягнув учителю авторучку: «Виправте, будь ласка. Задачу я розв'язав, безперечно, на 8–9 балів, а Ви мені поставили лише 5».

Як має вчинити Леся Максимівна зараз і попередити такі ситуації в майбутньому?

- А) Переглянути ще раз виконане завдання і поставити учневі вищу оцінку. Надалі більш уважно ставитися до оцінювання цього учня.
- Б) Познайомити учня з критеріями оцінювання і довести, що оцінка виставлена цілком справедливо. Надалі оцінювання цього учня проводити відразу на уроці після виконання завдання із додатковою аргументацією.
- В) Звірити разом з учнем виконання його завдання з критеріями. Виправити оцінку, якщо було припущено неточність. Надалі використовувати на уроці взаємооцінювання та самооцінювання.
- Г) Звірити разом з учнем виконання його завдання з критеріями. Надалі залучати учня до розроблення критеріїв оцінювання.

- Д) Познайомити учня з критеріями оцінювання і довести, що оцінка виставлена цілком справедливо. Підсилити взаємодію з батьками цього учня та іншими вчителями для формування у нього адекватної самооцінки.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 3

Ігор Юрійович учитель історії. Сьогодні він у 7-А класі замінює колегу, що захворіла. Одразу після початку уроку один з учнів/учениць Максим поведився зухвало, весь час коментував дії вчителя та однокласників, демонстрував небажання працювати на уроці. Це дуже дратувало пана Ігоря й заважало вести урок.

У кінці уроку учні мали виконати завдання – скласти хронологічну таблицю. Максим, продовжуючи неприємну для вчителя поведінку, щось швидко та начебто недбало і неохоче писав у зошиті. При перевірці виконання завдання вчитель побачив, що учень добре справився із завданням, навіть краще за деяких однокласників. Проте Ігор Юрійович, зважаючи на неприйнятну поведінку Максима, оцінив завдання невисоким балом.

Як ви вважаєте, чи можливо зниження оцінки учня через погану поведінку? Чи правильно вчинив учитель?

- А) Так, учитель вчинив правильно. Оцінка виставляється не тільки за знання та сумлінність, а також і за ставлення до навчання і поведінку.
- Б) Так, учитель вчинив правильно. Так учень зможе зрозуміти вплив поведінки на результати навчання.
- В) Ні, вчитель вчинив неправильно. Знижувати оцінку за роботу на уроці через погану поведінку не можна. У критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць немає зазначеного критерію.

- Г) Ні, вчитель вчинив неправильно. Процес оцінювання має бути максимально позбавлений суб'єктивності. Усе має бути прозоро і зрозуміло. А поведінку учня варто коригувати іншими методами впливу.

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 4

Остап Петрович учитель фізичної культури. Він уже 10 років працює з учнями старшої школи й винайшов для себе дієву формулу успіху на уроці «дисципліна + чітке й лаконічне пояснення + показ зразка + рухова активність учнів/учениць + постійна зайнятість + оцінки за правильно виконане завдання = успішний урок».

Під дисципліною він розуміє, що на уроці фізкультури говорить тільки вчитель, який чітко пояснює завдання, показує зразки виконання, для взаємодії з учнями використовує команди та розпорядження. Так краще керувати освітнім процесом. На його думку, учні мають перебувати у русі та виконувати завдання увесь урок. Учням не слід перепитувати один одного, це знижує ефективність навчання. Оцінки отримують ті, хто успішно здав норматив. Якщо в учня не виходить, учитель пропонує йому тренуватися після уроків. І якщо хтось висловлює ідею щодо зміни умов виконання завдання, аргументуючи власними фізичними можливостями або досвідом, який отримали в спортивних секціях, Остап Петрович на це не звертає уваги. Він чітко пояснює інструкції і не допускає «вільностей». Адже всі мають робити тільки так, як показує вчитель!

Під час обговорення проведеного Остапом Петровичем відкритого уроку для учасників методичного об'єднання, де вчитель демонстрував свою технологію, йому було поставлено питання: «Як він застосовує у класі «оцінювання для навчання», або формувальне оцінювання?». Пану Остапу було складно відповісти.

Він вважав, що на уроках фізичної культури формувальне оцінювання не застосовується. Йому було запропоновано вибрати із тверджень ті, які дозволять оцінити його урок із позиції використання підходів формувального оцінювання та демократичних цінностей.

Допоможіть цьому вчителю розібратися у судженнях і вибрати ті, які підійдуть для уроків фізичної культури:

- А) У класі більше цінуються ідеї щодо виконання нормативів, висловлені учнями, а не готові відповіді.
- Б) Учні знають очікувані результати навчання та критерії успіху.
- В) Учні готові ризикувати, їх не лякають і не зупиняють помилки.
- Г) Учні вміють критикувати екологічно, надавати й отримувати відгуки.
- Д) Учні відповідають за своє навчання.
- Е) Учитель – не єдине джерело знань. Учні вміють користуватися принципом «Запитай у трьох, перш ніж запитати у мене». Так підвищуються комунікативні навички дітей.
- Є) Учитель є фасилітатором у класі: він розуміє, як допомогти дітям працювати в групі, досягати результатів за допомогою настанов чи зворотного зв'язку.
- Ж) Учитель відповідає за навчання учнів/учениць, підтримує зворотний зв'язок із батьками.
- З) Учні самі обирають рівень засвоєння знань, який вони хочуть мати.
- І) Оцінювання має бути тільки об'єктивним. Ніколи не можна завищувати або знижувати оцінки.

Д1. ЗДАТНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 1

Учителька світової літератури Людмила Миколаївна, проводячи уроки у 6-х класах, помітила, що 6-А клас чудово працює, показує високі результати, а 6-Б не прагне вчитися, а особливо учні не хочуть читати твори. Людмила Миколаївна вважає, що вона завжди готується відповідально до своїх уроків, адже витрачає багато часу на обробку та систематизацію матеріалу. Які поради можна дати вчительці для мотивації навчання учнів/учениць 6-Б класу та покращення рівня їх знань, умінь та навичок?

Оберіть варіанти відповіді, які, на вашу думку, є дієвими:

- А) Звернутися по допомогу до колег та приєднатися (за потреби) у професійні спільноти.
- Б) Залишити все як є. Учні не гуманітарного напрямку.
- В) Здійснити рефлексію щодо власної педагогічної діяльності.
- Г) Опанувати нові методи та освітні інновації щодо мотивації учнів/учениць до читання, використання аудіовізуальних текстів тощо, які змотивують учнів/учениць до навчання, та впровадити їх у навчальний процес.
- Д) Звернутися до центру професійного розвитку педагогічних працівників громади для консультативної підтримки, розроблення індивідуальної траєкторії професійного розвитку та ресурсного забезпечення.
- Е) Поскаржитися класному керівнику класу та їх батькам.
- Є) Ваш варіант відповіді (за потреби)

ПРАКТИЧНА СИТУАЦІЯ 2

Людмила Романівна – вчителька початкових класів. До неї звернулася заступник директора із проханням підготувати орієнтовний перелік суб'єктів підвищення кваліфікації, у яких вона бажає пройти курси наступного навчального року та вказати напрями підвищення кваліфікації. Учителька погодилася виконати прохання, адже знала, з яких напрямів вона хоче вдосконалити свої знання і вміння. Але коли почала роботу з підготовки саме з переліку, розгубилася і не змогла зрозуміти, на що звернути увагу при виборі суб'єктів підвищення кваліфікації.

Оберіть варіанти відповідей, які, на вашу думку, допоможуть Людмилі Романівні підготувати орієнтовний перелік для заступника директора:

- А) Порадитися з колегами, які вже мають досвід підбору або ж з адміністрацією закладу освіти щодо вибору суб'єктів підвищення кваліфікації.
- Б) У соціальних мережах обрати цікаві курси. Їхня різноманітність зашкалює. Достатньо прочитати відгуки педагогів, які їх проходили.
- В) Звернутися до центру професійного розвитку педагогічних працівників, консультант якого надасть підбірку суб'єктів підвищення кваліфікації, які проводять такі курси та мають ліцензію для цієї діяльності або ж проводять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою.
- Г) Обрати будь-які курси, адже перелік орієнтовний, а потім, коли потрібно буде атестуватися, купити сертифікати, не проходячи підвищення кваліфікації.
- Д) Самостійно знайти курси та перевірити суб'єкти підвищення кваліфікації на наявність ліцензії.

- Е) Переглянути Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, який визначає процедуру, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти й установ усіх форм власності та сфер управління, включаючи механізм оплати, умови і процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації, щоби переконатися в правильності своїх дій.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

(правильні відповіді в практичних кейсах)

Компетентність	Відповідь
Мовно-комунікативна	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>У Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» мовно-комунікативна компетентність учителя визначається як здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти мовою відповідного корінного народу або національної меншини України зокрема (А1.2.). Її складовою є уміння та навички використовувати в освітньому процесі мовний, мовленнєвий і культурний досвід здобувачів освіти, які належать до корінних народів або національних меншин України (А1.2.У2.). Ця вимога визначена для професії вчителя незалежно від спеціалізації. Важливим також є те, що до ключових компетентностей, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, належить культурна компетентність, що передбачає шанобливе ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, а формування ключових компетентностей у здобувачів освіти є завданням кожної освітньої галузі. Відповідно, у 8-Б класі, де серед інших здобувачів освіти навчаються діти кримсько-татарської національності, вчитель має знаходити шляхи формування культурної компетентності як ключової та розвивати свої уміння і навички використовувати в освітньому процесі мовний, мовленнєвий і культурний досвід здобувачів освіти, які належать до корінних народів України. Тож, Оксана Павлівна має рацію!</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Мовно-комунікативна</p>	<p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, до ключових компетентностей належить вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм сучасної української літературної мови, типів мовної взаємодії, особливостей стилів мовлення інформаційних та художніх текстів, медіатекстів тощо; • здобувати та опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати її та використовувати для комунікації в усній та письмовій формі, для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей; • відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як мови взаємодії на всій території держави, використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження. Компетентнісний потенціал природничої освітньої галузі, як визначено у Державному стандарті базової середньої освіти, включає вільне володіння державною мовою, що передбачає розвиток умінь використовувати україномовні джерела для здобуття інформації природничого й технічного змісту, тлумачити інформацію

Компетентність	Відповідь
<p>Мовно-комунікативна</p>	<p>природничого змісту, описувати в усній чи письмовій формі та аналізувати дослідження мовою природничих наук, чітко, лаконічно і зрозуміло формулювати питання, думку, аргументувати, доводити правильність тверджень і суджень, ефективно комунікувати у групі у процесі обговорення і розв'язання проблем, інтерпретувати інформацію, подану в інфографіці, таблицях, діаграмах, графіках тощо, поповнювати словниковий запас науковою термінологією українською мовою. Компетентнісний потенціал позначає здатність кожної освітньої галузі формувати всі ключові компетентності через розвиток умінь і ставлень та базові знання, тому вчитель географії має засобами свого предмета формувати в учнів/учениць цю компетентність.</p>
<p>Предметно-методична</p>	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Модельна навчальна програма, якій надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, не визначає кількості годин викладання, рекомендує різні види діяльності при вивченні змістових тем, пропонує варіативність змісту навчального матеріалу.</p> <p>Модельні навчальні програми на рівні закладу загальної середньої освіти конкретизуються в навчальні програми, а саме: формується послідовність досягнення результатів навчання, визначається навантаження з відповідного навчального предмета чи курсу, розподіл годин за темами; рекомендовані модельною навчальною</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Предметно-методична</p>	<p>програмою види навчальної діяльності адаптуються відповідно до потреб здобувачів освіти й особливостей організації освітнього процесу в закладі освіти. Розробляючи навчальну програму, педагоги можуть вносити зміни в запропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, відповідно до потреб здобувачів освіти, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес. Такий підхід до розроблення навчальних програм визначено в інструктивно-методичних рекомендаціях щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 та у 2023–2024 навчальних роках.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь 1-Г, 2-Г', 3-Б, 4-В, 5-Є, 6-Д, ви абсолютно праві, розумієте сутність інтерактивних методів, технологій та форм організації уроку.</p>
<p>Інформаційно-цифрова</p>	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Так, відстоювати свої права потрібно. Але варто написати вчителю саме в особисті повідомлення, щоб також не стати порушником права іншої людини, а саме: порушень вимог мережевого етикету.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді Б, В.</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Інформаційно-цифрова</p>	<p>Так, це правильні варіанти відповідей. Основними правилами безпеки при завантаженні документів є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На ПК повинно бути ліцензійне програмне забезпечення (Windows, office та інше) – це забезпечує своєчасне оновлення програм для актуальних версій. 2. Потрібна актуальна версія антивірусної програми – це забезпечує захист даних та зменшує вірогідність ураження вашого ПК вірусами. При завантаженні антивірус автоматично сканує цей файл та інформує користувача про потенційну небезпеку. Цей файл завантажувати, встановлювати та відкривати небезпечно. При завантаженні файлів також потрібно бути уважним. Є сайти, які самостійно перекидають користувача зовсім на інший сайт та пропонують завантажити додаткове програмне забезпечення, яке може вразити ваш ПК. 3. Варто заходити на офіційні сайти, що не несуть загрози вірусів при завантаженні документів. <p>До чого може призвести завантаження файлів із мережі Інтернет, якщо не дотримуватися основних правил безпеки?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Погіршення роботи вашого ПК: відключення деяких програм Windows, ПК довго завантажується, погано та повільно працює. • Втрата даних на ПК. <p>Якщо ПК знаходиться у локальній мережі закладу освіти, вірус може вразити всі ПК цієї мережі, зокрема сервер, який теж знаходиться у мережі.</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Психологічна</p>	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь В.</p> <p>При визначенні формату уроків варто враховувати індивідуальні та вікові особливості учнів/учениць: своєрідність відчуттів, сприйняття, мислення, пам'яті, уяви; особливості інтересів, нахилів, здібностей, темпераменту, характеру. Визначити ці особливості вчитель може за допомогою практичного психолога школи та власних знань із психології і спостережень.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді А, Б, В, Г.</p> <p>Ці дії вчителя дозволять підтримати дисципліну у класі, зберігаючи психологічний комфорт та не порушуючи демократичне спілкування. Відповідь Д призведе до авторитарності у взаєминах з учнями.</p>
<p>Емоційно-етична</p>	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Так, дійсно, цей варіант є правильним рішенням. Антон Вікторович зможе навчитися опановувати себе, уникати неконструктивної комунікації, адже життєві зміни часто потребують і нових знань, умінь та навичок для керування власними емоціями, стресом та часом. Також це забезпечить запобігання у майбутньому професійному вигоранню.</p>

Компетентність	Відповідь
Емоційно-етична	<p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь В.</p> <p>Так, ви дійсно маєте рацію. Конфлікт – це не привід для втечі від нього та не причина неконструктивної комунікації. Конфлікт – це частина життя, який потрібно намагатися зрозуміти та знайти рішення для подальшого порозуміння.</p>
Компетентність педагогічного партнерства	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Оскільки відповідно до положень педагогіки партнерства взаємодія вчителя/вчительки та батьків учнів/учениць має ґрунтуватися на суб'єкт-суб'єктній взаємодії, діалозі та співпраці. Очевидно, що Валентині Василівні необхідно звернути увагу на вдосконалення здатностей, що пов'язані з компетентністю педагогічного партнерства.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь А.</p> <p>Оскільки компетентність педагогічного партнерства передбачає розуміння вчителем нових ролей (ментор, наставник, тьютор), володіння навичками, що спрямовані на стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць, розвиток їхніх пізнавальних можливостей, комунікацію, що ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії.</p>

Компетентність	Відповідь
Інклюзивна	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь В. Відповідь А і Б не враховує потреби дитини з ООП.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді Б, В, Г.</p> <p>Дійсно, вчитель не може ігнорувати запитання дітей. Він має завжди говорити правду у доступній дітям формі. Варто не зосереджувати увагу учнів/учениць на особливостях однокласників з особливими освітніми потребами, а розповісти про їх сильні сторони, захоплення, хобі тощо.</p> <p>Зверніть увагу на ситуацію Г. Якби вчителька провела такі заходи перед приходом дітей у клас, то питання у них і не виникли. Такий варіант дає змогу вирішити ситуацію та попередити її появу.</p>
Здоров'язбережувальна	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь В.</p> <p>Оскільки здатність зберігати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності є однією зі здатностей педагога, якою він має володіти у межах здоров'язбережувальної компетентності. У контексті розвитку цієї компетентності вчительці варто звернутися за допомогою до фахівця і запланувати відвідування серії вебінарів, майстер-класів та тренінгів, спрямованих на освоєння практик збереження психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності, які допоможуть педагогу зберегти психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності.</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Здоров'язбережувальна</p>	<p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Оскільки складовими здоров'язбережувальної компетентності є здатність, знання, уміння, навички, комунікація та відповідальність учителя щодо організації безпечного освітнього середовища, знання та розуміння ним протоколів безпеки, проведення інформування здобувачів освіти, їхніх батьків із питань безпеки.</p>
<p>Прогностична</p>	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Б.</p> <p>Згідно з Професійним стандартом учителя у нього має бути сформована здатність планувати освітній процес. Означена здатність є сутнісною характеристикою прогностичної компетентності. Оскільки у пропонованій ситуації вчитель має труднощі із тим, як спланувати компетентно зорієнтований урок, йому необхідно розпочати із самоаналізу рівня сформованості у нього означеної здатності. Після проведення самоаналізу подумати над тим, у який спосіб підвищити власний рівень прогностичної компетентності. У разі, якщо самотужки розв'язати питання не вдається, звернутися за допомогою до більш досвідчених колег чи консультантів центру професійного розвитку педагогічних працівників.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо визначили таку послідовність дій учителя: А-2, Б-1, В-4, Г-3, Д-5.</p>

Компетентність	Відповідь
Прогностична	<p>Це свідчить про те, що ви оволоділи інструментами/ресурсами, за допомогою яких можна з'ясувати наявність в учнів/учениць навчальних втрат; знаєте особливості планування та організації роботи щодо їх надолуження.</p>
Організаційна	<p>Практична ситуація 1. Якщо Ви обираєте обидва варіанти, ваша відповідь – правильна.</p> <p>Оскільки для того, аби уникнути помилок під час організації осередків навчання, вчителю варто пам'ятати, що вони мають відповідати принципам універсального дизайну, враховувати вікові, індивідуальні та пізнавальні потреби здобувачів освіти, за потреби змінюватися та оновлюватися.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь Г. Оскільки на засідання професійних спільнот виносяться питання, що є актуальними для більшості педагогів. В описаній ситуації педагог з'ясувала проблему, з якою стикаються вчителі, і комплексно підійшла до її розв'язання: охарактеризувала теоретичні аспекти окресленого питання, створила умови для презентації колегами кращих практик, сфокусувала увагу на здатностях, – які мають бути сформовані у вчителів для організації інноваційних форм навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць.</p>
Оцінювально-аналітична	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді А, Б, В.</p>

Компетентність	Відповідь
Оцінювально-аналітична	<p>Кожен учень та учениця прагнуть, щоб їхні навчальні досягнення були справедливо та неупереджено оцінені. Учитель, щоб уникнути суб'єктивності, має заздалегідь повідомити учням кінцевий результат їхньої роботи та критерії оцінювання. Це сприятиме не тільки правильному оцінюванню, а й упровадженню демократичних цінностей в освіті. Кожен учень матиме право вибору, а також зможе брати на себе відповідальність за цей вибір.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді В та Г.</p> <p>Позбавити процес оцінювання суб'єктивності допомагає залучення учнів/учениць до розробки критеріїв оцінювання; визначення критеріїв оцінювання до початку виконання учнями завдання; застосування самооцінювання та взаємооцінювання.</p> <p>Практична ситуація 3. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповідь В та Г.</p> <p>При оцінюванні навчальних досягнень учнів/учениць враховуються знання, уміння і навички. І якщо учень, на думку вчителя, має проблеми з поведінкою, його навчальні досягнення оцінюються за тими самими критеріями, як і всіх інших учнів/учениць, неупереджено та об'єктивно.</p> <p>Практична ситуація 4. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді А, Б, В, Г, Д, Е, Є. Ці судження дійсно відображають принципи формувального оцінювання: зрозумілість мети уроку, критеріальність оцінювання, зворотний зв'язок, само- і взаємооцінювання. Усі ці судження підходять для уроків фізичної культури.</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Здатність до навчання впродовж життя</p>	<p>Практична ситуація 1. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді А, В, Г, Д.</p> <p>Так, ви маєте рацію. Рефлексія допоможе переосмислити зміст проведення уроків. Сучасні освоєні нові методи та освітні інновації зекономлять час на підготовку педагога та урізноманітнять завдання. Сучасний підхід до трудової діяльності приносить більше задоволення від виконаної роботи та ініціює цікавість з боку учнів/учениць. Підвищується результативність. Колеги, професійні спільноти та центри професійного розвитку допоможуть зорієнтуватися у вирі інформаційного простору та скоригують у розробленні індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога.</p> <p>Практична ситуація 2. Ви правильно відповіли, якщо обрали відповіді А, В, Д, Е.</p> <p>Варіант Б теж міг би бути правильним, адже відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічні та науково-педагогічні працівники самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг із підвищення кваліфікації. Коментарі – це добре, але їх недостатньо для вибору суб'єкта (коментарі можуть писати особи, які не є педагогами, або ж які не працюють учителями у закладі загальної середньої освіти).</p> <p>Варіант Г у жодному разі не є правильним. Відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників на підставі орієнтовних планів підвищення кваліфі-</p>

Компетентність	Відповідь
<p>Здатність до навчання впродовж життя</p>	<p>кації закладів освіти, суб'єкти підвищення кваліфікації, що фінансуються з обласних бюджетів та їх засновники щороку формують регіональне замовлення для потреб відповідних областей. Тому педагог повинен відповідально поставитися до вибору суб'єктів підвищення кваліфікації при формуванні їх переліку для адміністрації закладу. Звісно, педагог може проходити курси підвищення кваліфікації й у тих суб'єктів, які не входять до планування підвищення кваліфікації працівників закладу освіти, але у такому разі, оплату курсів він проводить самостійно. Важливо пам'ятати, що метою підвищення кваліфікації педагогічних працівників є їх професійний розвиток відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти.</p>

ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

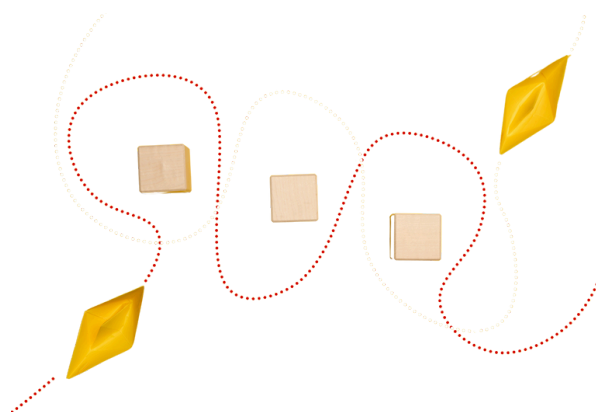
Графік рівня розвитку компетентностей – це інструмент, який використовується педагогічними працівниками для візуалізації та відстеження рівня володіння компетентностями, що визначені у Професійному стандарті. Він може бути у формі лінійного графіка, діаграми або іншого візуального зображення.

На горизонтальній осі графіка розміщена шкала, яка поділена на п'ять рівнів розвитку компетентностей і відображає прогрес в оволодінні компетентностями. На вертикальній осі розміщено шкалу компетентностей.

Графік рівня розвитку компетентностей є важливим і необхідним для спостереження за динамікою змін професійного розвитку, планування підвищення кваліфікації, визначення пріоритетів у розширенні певних навичок та встановлення цілей професійного зростання. Він також допоможе виявити тенденції, потребу у додатковій підтримці або навчанні.

Важливо зазначити, що графік рівня розвитку компетентностей є лише інструментом і повинен використовуватися разом із пропонованими анкетами самооцінювання.

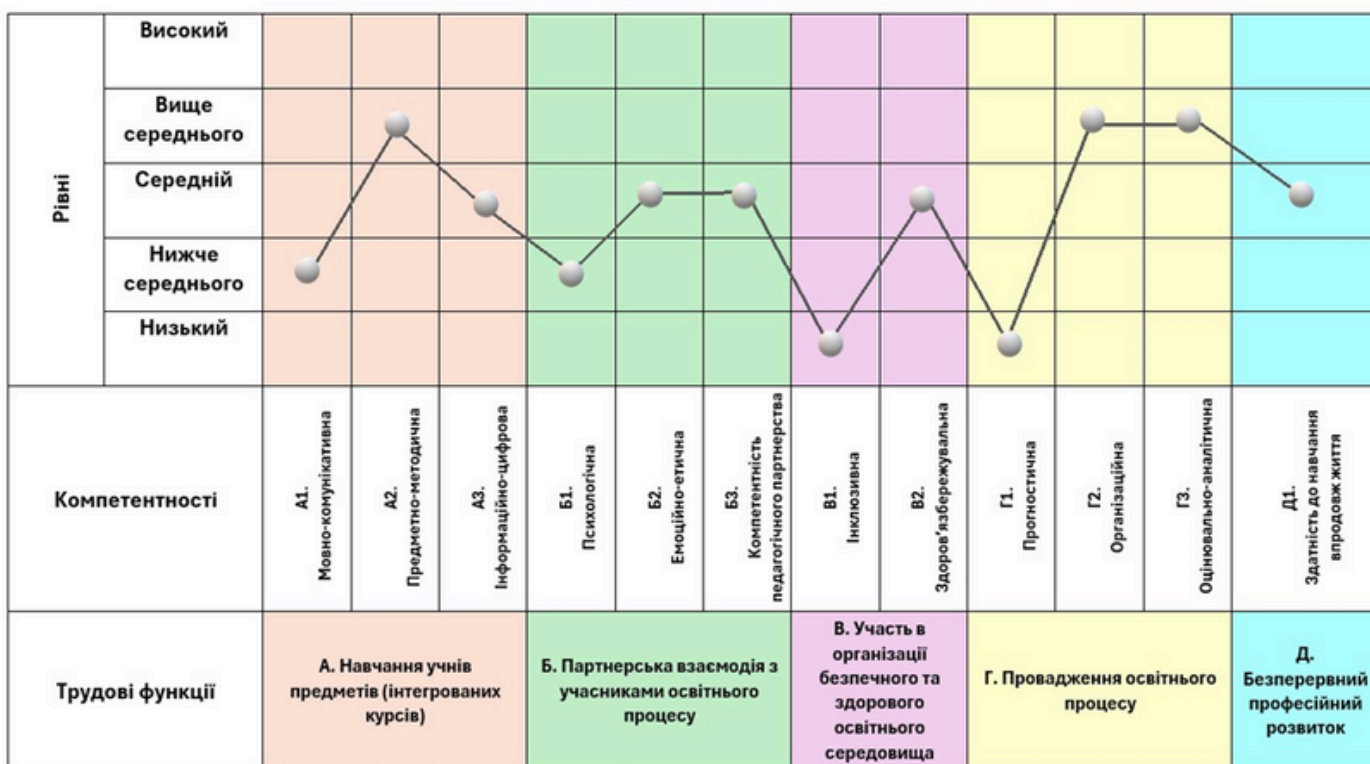
За результатами роботи з анкетами самооцінювання заповніть графік рівня розвитку компетентностей педагогічних працівників. Залиште у відповідній клітинці позначку, що відповідає рівню розвитку тієї чи іншої компетентності. З'єднавши позначки, ви отримаєте графік, який візуально демонструє, яким компетентностям варто приділити увагу.

Графік рівня розвитку компетентностей педагогічних працівників

Рівні	Високий												
	Вище середнього												
	Середній												
	Нижче середнього												
	Низький												
Компетентності	A1. Мовно-комунікативна	A2. Предметно-методична	A3. Інформаційно-цифрова	B1. Психологічна	B2. Емоційно-етична	B3. Компетентність педагогічного партнерства	B1. Інклюзивна	B2. Здоров'язбережувальна	Г1. Прогностична	Г2. Організаційна	Г3. Оцінювально-аналітична	Д1. Здатність до навчання впродовж життя	
Трудові функції	А. Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів)			Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу			В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища		Г. Проведення освітнього процесу			Д. Безперервний професійний розвиток	

Зразок заповненого графіка рівня розвитку компетентностей педагогічних працівників

Планування професійного вдосконалення

Проаналізуйте свій графік рівня розвитку компетентностей. Визначте свої сильні сторони та ті, що потребують удосконалення, кроки подальшого професійного вдосконалення.

Трудова функція	Компетентність	Сильні сторони	Сторони, що потребують удосконалення	Кроки для вдосконалення	Примітка
А. Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів)	A1. Мовно-комунікативна				
	A2. Предметно-методична				
	A3. Інформаційно-цифрова				
Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу	Б1. Психологічна компетентність				
	Б2. Емоційно-етична компетентність				
	Б3. Компетентність педагогічного партнерства				
В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища	В1. Інклюзивна компетентність				
	В2. Здоров'язбережувальна компетентність				
Г. Проведення освітнього процесу	Г1. Прогностична компетентність				
	Г2. Організаційна компетентність				
	Г3. Оцінювально-аналітична компетентність				
Д. Безперервний професійний розвиток	Д1. Здатність до навчання впродовж життя				

вул. Василя Липківського 36, м.Київ
<https://uied.org.ua/>

